

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

62 metai

2019 m. birželio 5 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

REZOLIUCIJOS

Taryba

2019/C 189/01	Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų rezoliucija, kuria nustatomos ES jaunimo dialogo valdymo gairės. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija	1
---------------	---	---

REKOMENDACIJOS

Taryba

2019/C 189/02	2019 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų	4
---------------	--	---

2019/C 189/03	2019 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl visapusiško požiūrio į kalbų mokymą ir mokymąsi	15
---------------	---	----

IV Pranešimai

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Taryba

2019/C 189/04	Tarybos išvados dėl Tarybos rekomendacijos dėl įgūdžių tobulinimo kryptių – naujų galimybių suaugusiems įgyvendinimo	23
---------------	--	----

2019/C 189/05	Tarybos išvados dėl jaunuolių ir darbo ateities	28
2019/C 189/06	Tarybos išvados dėl jaunųjų kūrybiškų kartų	34
Europos Komisija		
2019/C 189/07	Euro kursas	39
2019/C 189/08	Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė	40
2019/C 189/09	Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė	41
2019/C 189/10	Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė	42
2019/C 189/11	Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė	43
2019/C 189/12	Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė	44

V Nuomonės

PROCEDŪROS, SUSIJUSIOS SU KONKURENCIJOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMU

Europos Komisija

2019/C 189/13	Išankstinis pranešimas apie koncentraciją (Byla M.9385 – Orange / SecureLink). Bylą numatoma nagrinėti supaprastinta tvarka ⁽¹⁾	45
---------------	--	----

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

TARYBA

Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų rezoliucija, kuria nustatomos ES jaunimo dialogo valdymo gairės

2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija

(2019/C 189/01)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA IR JOS VALSTYBĖS NARĖS

PABRĖŽIA, KAD:

1. ES jaunimo dialogas yra viena iš pagrindinių dalyvavimo priemonių, skirta ES ir atitinkamai kitų Europos šalių jaunimui. Jo pagrindiniai elementai: sprendimus priimančių asmenų ir jaunimo bei jų atstovų tiesioginis dialogas, konsultavimasis su jaunimu jiems aktualiomis temomis ir nuolatinė partnerystė valdant procesą vietos, nacionaliniu ir Europos lygmeniu. Atsižvelgiant į ES jaunimo dialogo įgyvendinimą ir laikantis Europos Sąjungos jaunimo strategijos, iš Europos jaunimo tikslų turėtų būti „semiamasi įkvėpimo“ ir jie turėtų suteikti „gaires ES, jos valstybėms narėms ir jų atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams bei valdžios institucijoms“⁽¹⁾.
2. Europos Sąjungos jaunimo strategijoje akcentuojama, kad reikia užtikrinti lankstumą ir veiksmų laisvę valstybėms narėms joms laikantis požiūrio dėl ES jaunimo dialogo įgyvendinimo.
3. Europos Sąjungos jaunimo strategijoje nurodyti tam tikri ES jaunimo dialogo įgyvendinimo nustatymo elementai, t. y.:
  - a. remiamasi praėjusių laikotarpių patirtimi;
  - b. siekiama aiškesnio ir efektyvesnio proceso;
  - c. pageidautina, rengiamas 18 mėnesių trukmės darbo ciklais;
  - d. kiekvienam ciklui nustatoma po vieną teminį prioritetą;
  - e. jo darbo planas;
  - f. lankstumas dėl subjektų, dalyvaujančių ES jaunimo dialogo valdyme ir įgyvendinime;
  - g. nuolatinė tolesnė veikla siekiant stebėti kokybės rezultatus ir viso proceso poveikį;
  - h. nacionalinių darbo grupių vaidmens pripažinimas. Tai yra valstybių narių lygmens subjektai, kuriems pavesta prisidėti prie dialogo su jaunimu konsultacijų organizavimo, dialogo su jaunimu skatinimo ir poveikio⁽²⁾. Remiantis Europos Sąjungos jaunimo strategijos nuostatomis, „[v]alstybės narės skatinamos įgalinti jaunimą dalyvauti visuose ES jaunimo dialogo įgyvendinimo etapuose, *inter alia*, suteikiant nacionalinei jaunimo tarybai vadovaujantį vaidmenį nacionalinėje darbo grupėje“⁽³⁾.

⁽¹⁾ Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 456, 2018 12 18, p. 2 (3 punkto trečia pastraipa)).

⁽²⁾ Žr. Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programos „Erasmus+“ įgyvendinimo 2019 m. darbo programą. Internetinė nuoroda: C (2018) 6572, 2018 spalio 11 d.

⁽³⁾ Europos Sąjungos jaunimo strategija, p. 9 (I priedo 4 punkto trečia pastraipa).

4. 2018 m. gruodžio mėn. pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlymai dėl ES jaunimo dialogo įgyvendinimo ir valdymo ⁽⁴⁾ ir Komisijos komunikatas „Įtraukti, susieti jaunuolius ir suteikti jiems galių. Nauja ES jaunimo strategija“ ⁽⁵⁾ – tai dokumentai, kuriais galėtų vadovautis bet kuris su ES jaunimo dialogu susijęs asmuo.

SIEKIA:

5. Šia rezoliucija siekiama tikslo ES jaunimo dialogo valdymui suteikti kryptį, visų pirma daugiausia dėmesio skiriant jame dalyvaujantiems subjektams, jų vaidmenims, organizacinei sistemai, kurioje vykdoma jų veikla, ir su valdymu susijusiems įgyvendinimo klausimams. ES jaunimo dialogo organizacinėje sistemoje svarbų vaidmenį atlieka Europos jaunimo sektorius ⁽⁶⁾.

MANO, KAD:

6. Trijų paeiliui pirmininkaujančių valstybių narių grupė, glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Komisija ir nacionalinėmis agentūromis, taip pat su Europos jaunimo forumu ir kitais jaunimo pilietinės visuomenės atstovais, turėtų imtis vadovaujamojo vaidmens nustatant ES jaunimo dialogo įgyvendinimo kryptį ⁽⁷⁾.
7. Trys paeiliui pirmininkaujančios valstybės narės savo darbą organizuoja taip, kaip mano esant tinkama, tačiau prioritetą turėtų būti teikiamas jaunimo pilietinės visuomenės dalyvavimo skatinimui, kaip kokybiško ES jaunimo dialogo valdymo ir atitinkamo jo įgyvendinimo pagrindui. ES lygmeniu jaunimo pilietinė visuomenė geriausiai turėtų būti įtraukta per Europos jaunimo forumą ir atitinkamai kitus atstovaujamuosius suinteresuotuosius subjektus jaunimo reikalų srityje. Trijų paeiliui pirmininkaujančių valstybių narių lygmeniu jaunimo pilietinei visuomenei turėtų atstovauti nacionalinės darbo grupės, geriausia, per nacionalines jaunimo tarybas, kai jų esama, atsižvelgiant į jų vadovaujamojo vaidmenį šioje struktūroje.
8. Siekiant remti ES jaunimo dialogo valdymą trys paeiliui pirmininkaujančios valstybės narės ir 6 bei 7 punktuose minėtos struktūros turėtų reguliariai rengti mainus; toks keitimasis informacija turėtų vykti koordinavimo grupėje, pavyzdžiui, Europos iniciatyvinėje grupėje (EIG).
9. EIG vaidmuo yra:
  - a. nustatyti ES jaunimo dialogo bendras gaires, kurios apimtų tokios klausimus, kaip antai ciklo teminis prioritetą, konsultavimo priemonės, konsultavimui aktualūs renginiai, įskaitant ES jaunimo konferencijas;
  - b. kai tikslinga, nustatyti indėlį, priemones ir paramą, siekiant užtikrinti ES jaunimo dialogo kokybę ir teminį nuoseklumą ciklo metu;
  - c. užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą su nacionalinėmis darbo grupėmis nustatant, kai tikslinga, gaires, priemones ir paramą, siekiant užtikrinti kokybišką ES jaunimo dialogo įgyvendinimą;
  - d. užtikrinti dalyvaujamojo ciklo vertinimą bei jo stebėseną, tolesnę veiklą bei ES jaunimo dialogo rezultatų panaudojimą ir platią sklaidą;
  - e. skatinti institucinės informacijos išsaugojimą, siekiant perduoti ją kitoms trimis paeiliui pirmininkaujančioms valstybėms narėms, remiant Europos Komisijai;
  - f. imtis veiksmų siekiant sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiai pereiti į kitų trijų valstybių narių pirmininkavimo laikotarpį;
  - g. dirbti su kitais aspektais, kuriuos trys paeiliui pirmininkaujančios valstybės narės, pasikonsultavusios su valstybėmis narėmis, gali laikyti tinkamais.

⁽⁴⁾ Dok. 15018/18 REV 1 + COR 1 + COR 2.

⁽⁵⁾ Dok. 9264/18 + ADD 1–8 – COM(2018) 269 *final* + SWD(2018) 168 ir 169 *final*.

⁽⁶⁾ Bendrai ES jaunimo sektorius – organizacijų, jaunimo darbuotojų, akademinės bendruomenės atstovų, jaunimo pilietinės visuomenės arba kitų jaunimo politikos kūrime dalyvaujančių ekspertų, vykdančių jaunimui aktualią veiklą ir projektus ES, visuma.

⁽⁷⁾ Nuoroda daroma į nacionalines agentūras, atsakingas už „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso programų valdymą iš valstybių narių, kurios sudaro trijų paeiliui pirmininkaujančių valstybių narių grupę.

10. Trys paeiliui pirmininkaujančios valstybės narės turėtų sudaryti palankesnes sąlygas jaunimo pilietinės visuomenės atstovams dalyvauti EIG – svarstymų forume, kuriame turėtų būti aptariami ir skatinami bendri sprendimai. Į EIG veiklą trys paeiliui pirmininkaujančios valstybės narės gali įtraukti kitus subjektus, pavyzdžiui, jaunimo organizacijas, kurios yra Europos ir (arba) valstybės narės atstovavimo lygmens, tyrėjus, ekspertus ir t. t. Pirmiau minėtų atstovų ir subjektų dalyvavimas EIG veikloje nedaro poveikio trijų paeiliui pirmininkaujančių valstybių narių įgaliojimams, kaip nustatyta Sutartimis ir Tarybos darbo tvarkos taisyklėmis.
11. Kaip vieną iš pagrindinių principų siekiant užtikrinti, kad EIG atstovautų jaunimui, trys paeiliui pirmininkaujančios valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę imtis priemonių siekiant atsižvelgti į viso jaunimo, įskaitant mažiau galimybių turinčio ir į jaunimo asociacijas neapsijungusio jaunimo, nuomonę.
12. Prireikus, siekiant užtikrinti sklandų EIG veikimą, EIG veiklos uždaviniai ir darbo metodai turėtų būti išdėstyti darbo dokumente.
13. Siekiant užtikrinti ES jaunimo dialogo proceso nuspėjamumą per kiekvieną 18 mėnesių darbo ciklą, pirmininkaujanti valstybė narė turėtų laiku informuoti Jaunimo darbo grupę ir nacionalines darbo grupes apie EIG organizacinę struktūrą ir veikimą, ES jaunimo dialogo įgyvendinimo pažangą ir kitus aspektus, susijusius su 9 punkte nurodytais aspektais.
14. Atsižvelgiant į šiuo tikslu nustatytas ES dotacijas, nacionalinės darbo grupės turėtų galėti nuspręsti dėl formos ir veiklos procedūrų, kurios geriausiai atitinka jų poreikius atsižvelgiant į jų valstybės narės ypatumus ir atitinkamas Europos Sąjungos jaunimo strategijos nuostatas, siekiant užtikrinti kiekvieno ES jaunimo dialogo tikslų įgyvendinimą ir tinkamą atstovavimą politikos formuotojams, atitinkamoms viešosioms institucijoms, jaunimui ir įvairiausių socialinės ir ekonominės padėties jaunimui ⁽⁸⁾.
15. Ši rezoliucija įsigalioja nuo 2019 m. liepos 1 d., ji atitinkamai peržiūrima atlikus Europos Sąjungos jaunimo strategijos laikotarpio vidurio peržiūrą, kurią Taryba turi atlikti 2024 m., siekiant pritaikyti ją prie galimų naujų pokyčių ir poreikių.

⁽⁸⁾ Žr. 2 išnašą.

REKOMENDACIJOS

TARYBA

TARYBOS REKOMENDACIJA

2019 m. gegužės 22 d.

dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų

(2019/C 189/02)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 165 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) Europos socialinių teisių ramstyje⁽¹⁾ nustatytame 11 principu teigiama, kad visi vaikai turi teisę į kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą už prieinamą kainą. Tai atitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją⁽²⁾, kurioje švietimas pripažįstamas kaip teisė, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją ir Jungtinių Tautų 4.2. darnaus vystymosi tikslą, kuriame numatyta, kad iki 2030 m. visoms mergaitėms ir berniukams turėtų būti prieinamas kokybiškas ankstyvasis ugdymas, priežiūra ir ikimokyklinis išsilavinimas;
- (2) Komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“⁽³⁾ Europos Komisija pateikia Europos švietimo erdvės viziją, pripažindama ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros vaidmenį kuriant tvirtą pagrindą mokymuisi mokykloje ir visą gyvenimą. Tarybos išvadose dėl mokyklų raidos ir aukštos kokybės mokymo⁽⁴⁾ ir Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų⁽⁵⁾ pakartota, kad ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra gali atlikti labai svarbų vaidmenį skatinant visų vaikų mokymąsi, jų gerovę ir ugdymą;
- (3) ir politikos formuotojai, ir tyrėjai pripažįsta, kad būtent ankstyvame amžiuje⁽⁶⁾ vaikai susikuria pagrindą ir išsiugdo gebėjimą mokytis visą gyvenimą. Mokymasis yra laipsniškas procesas; tvirtu pagrindu sukūrimas ankstyvame amžiuje yra būtina aukštesnio lygio gebėjimų ugdymo ir sėkmingo mokymosi sąlyga; taip pat jis yra itin svarbus vaikų sveikatai ir gerovei. Todėl ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra turi būti laikomi švietimo ir mokymo sistemų pagrindu bei neatsiejama švietimo tęstinumo dalimi;
- (4) lankyti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas naudinga visiems vaikams, ypač vaikams, esantiems nepalankioje socialinėje padėtyje. Tai padeda sutrukdyti anksti formotis įgūdžių skirtumams ir yra svarbi kovos su nelygybe ir menku išsilavinimu priemonė. Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra turi būti teikiami taikant integruotą vaikų teisėmis pagrįstą politikos priemonių rinkinį, kad pagerėtų vaikų mokymosi rezultatai ir būtų nutrauktas iš kartos į kartą pasikartojantis nepalankios socialinės padėties ciklas. Todėl pagerinus šių paslaugų teikimą prisidedama prie išipareigojimų, prisiimtų Komisijos rekomendacijoje „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“⁽⁷⁾ ir 2013 m. Tarybos rekomendacijoje dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse⁽⁸⁾, vykdymo.

⁽¹⁾ Dok. 13129/17.

⁽²⁾ OL C 326, 2012 10 26, p. 391.

⁽³⁾ COM(2017) 673 final.

⁽⁴⁾ OL C 421, 2017 12 8, p. 2.

⁽⁵⁾ OL C 189, 2018 6 4, p. 1.

⁽⁶⁾ Ankstyvuojų gyvenimo amžiumi paprastai laikomas amžius nuo gimimo iki 6 metų – jis atitinka švietimo lygį ISCED 0.

⁽⁷⁾ OL L 59, 2013 3 2, p. 5.

⁽⁸⁾ OL C 378, 2013 12 24, p. 1.

- (5) dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje teikia įvairiapusę naudą ⁽⁹⁾ ir asmenims, ir visai visuomenei – nuo geresnio išsilavinimo ir rezultatų darbo rinkoje iki retesnių intervencijų socialiniais ir švietimo tikslais bei darnesnės ir įtraukesnės visuomenės. Vaikai, kurie ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė ilgiau nei vienus metus, PIRLS ⁽¹⁰⁾ ir PISA ⁽¹¹⁾ tyrimuose pasiekė geresnių kalbinio ir matematinio raštingumo rezultatų. Taip pat nustatyta, kad dalyvavimas kokybiškoje ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje yra svarbus veiksnys užkertant kelią mokyklos nebaigimui ⁽¹²⁾;
- (6) ugdymui ir priežiūrai nuo ankstyvųjų etapų tenka svarbus vaidmuo mokantis gyventi kartu įvairialypėse visuomenėse. Šios paslaugos gali sustiprinti socialinę sanglaudą ir įtraukti keliais būdais. Jos gali pasitarnauti kaip šeimų susitikimo vieta. Jos gali padėti ugdyti vaikų kalbinius – tiek kalbos, kuria teikiama paslauga, tiek vaiko pirmosios kalbos ⁽¹³⁾ – gebėjimus. Per socialinį emocinį mokymąsi ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas lankantys vaikai gali išmokyti empatijos, taip pat sužinoti apie savo teises, lygybę, toleranciją ir įvairovę;
- (7) ankstyvųjų švietimo etapų investicijų grąža yra pati didžiausia iš visų švietimo etapų, ypač nepalankioje socialinėje padėtyje esančių vaikų atveju ⁽¹⁴⁾. Išlaidos ikimokykliniam ugdymui ir priežiūrai yra didelę grąžą duodanti ankstyva investicija į žmogiškąjį kapitalą;
- (8) be to, kokybiškų vaikų priežiūros įstaigų prieinamumas, pasiekiamumas ir prieinama jų paslaugų kaina yra pagrindiniai veiksniai, kurie sudaro sąlygas moterims, taip pat vyrams, turintiems su priežiūra susijusių įsipareigojimų, dalyvauti darbo rinkoje, kaip pripažįstama 2002 m. Barselonos Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvadoje, Europos lyčių lygybės pakte ⁽¹⁵⁾ ir 2017 m. balandžio 26 d. priimtame Komisijos komunikate dėl profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros ⁽¹⁶⁾. Dirbančios moterys tiesiogiai padeda gerinti namų ūkio socioekonominę padėtį bei prisideda prie ekonomikos augimo;
- (9) investicijos į ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą yra geros investicijos tik tada, jeigu paslaugos yra kokybiškos, prieinamos, įperkamos ir įtraukios. Iš turimų duomenų matyti, kad naudą teikia tik kokybiškos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos; prastos kokybės paslaugos daro didelį neigiamą poveikį vaikams ir visai visuomenei ⁽¹⁷⁾. Politikos priemonėse ir reformose pirmenybė turi būti teikiama kokybės klausimams;
- (10) apskritai valstybės narės ikimokykliniam ugdymui ir priežiūrai išleidžia gerokai mažiau lėšų nei pradiniam ugdymui. Remiantis ataskaita, kurioje įvertinama pažanga siekiant Barselonos tikslų ⁽¹⁸⁾, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas teikiančiose įstaigose šiuo metu yra nepakankamai vietų, o paklausa viršija pasiūlą beveik visose šalyse. Nustatyta, kad viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių naudotis šiomis paslaugomis, yra nepakankamas prieinamumas, pasiekiamumas ir įperkamumas ⁽¹⁹⁾;
- (11) 2017 m. rugsėjo 14 d. Rezoliucijoje dėl naujos Europos įgūdžių darbotvarkės ⁽²⁰⁾ Europos Parlamentas ragina valstybes nares gerinti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybę ir suteikti daugiau prieigos prie jų, taip pat spręsti nepakankamos infrastruktūros, kuri pasiūlytų kokybiškos ir prieinamos vaikų priežiūros paslaugas visų pajamų grupių asmenims, problemą ir apsvarstyti galimybę skurdą ir socialinę atskirtį patiriančioms šeimoms šias paslaugas teikti nemokamai;

⁽⁹⁾ *Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them* („Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemos nauda bei sąlygos ją pasinaudoti“), Europos švietimo ekonomikos ekspertų tinklo (EENEE) ataskaita.

⁽¹⁰⁾ Tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas (PIRLS).

⁽¹¹⁾ Tarptautinio moksleivių vertinimo programa (PISA), EBPO, 2016 m., *Education at a Glance* („Glausta švietimo apžvalga“).

⁽¹²⁾ Europos Komisija, 2014 m., *Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving* („Tyrimas apie veiksmingą naudojimąsi ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistema užkertant kelią mokyklos nebaigimui“).

⁽¹³⁾ Pirmoji kalba: kalba (-os), išmokta (-os) ankstyvoje vaikystėje (maždaug iki dvejų ar trejų metų amžiaus), kuria (-iomis) žmogus pirmiausia išmoksta kalbėti. Pirmenybė teikiama šiam terminui, o ne terminui „gimtoji kalba“, nes pastarasis yra dažnai netikslus, kadangi pirmoji kalba nebūtinai yra vien motinos kalba.

⁽¹⁴⁾ *The Economics of Human Development and Social Mobility. Annual Reviews of Economics* („Žmogaus raidos ir socialinio judumo ekonomika“, Metinės ekonomikos apžvalgos), 6 tomas (2014 m.), 689–733.

⁽¹⁵⁾ OL C 155, 2011 5 25, p. 10.

⁽¹⁶⁾ COM(2017) 252 final.

⁽¹⁷⁾ *A Review of Research on the Effects of Early Childhood Education and Care on Child Development*. („Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros poveikio vaiko raidai tyrimo apžvalga“, projekto „CARE“ ataskaita) (2015 m.).

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 273 final.

⁽¹⁹⁾ EBPO (2017 m.), *Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care* („Gera pradžia (2017 m.). Pagrindiniai EBPO duomenys apie ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą“); EUROFOUND (2015 m.), *Early childhood care: Accessibility and quality of services* („Ikimokyklinė priežiūra. Paslaugų prieinamumas ir kokybė“).

⁽²⁰⁾ P8_TA(2017)0360.

- (12) ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos turi būti orientuotos į vaikus; vaikai geriausiai mokosi aplinkoje, kuri grindžiama vaikų dalyvavimu ir noru mokytis. Pedagogai su vaikais dažnai kalba apie mokymosi organizavimą, veiklos rūšių pasirinkimą ir mokomuosius dalykus. Paslaugos turėtų būti teikiamos saugioje, puoselėjančioje ir rūpestingoje aplinkoje, turėtų būti sukurta socialinė, kultūrinė ir fizinė erdvė, kurioje vaikai turėtų įvairių galimybių plėtoti savo potencialą. Geriausios yra tos paslaugos, kurios grindžiamos esmine prielaida, kad ugdymas ir priežiūra yra neatsiejami vienas nuo kito. Tai turėtų būti grindžiama supratimu, kad vertybė yra pati vaikystė ir kad vaikai turėtų ne tik būti parengiami mokyklai ir suaugusiųjų gyvenimui, bet ir remiami bei vertinami ankstyvaisiais jų gyvenimo metais;
- (13) nacionalinių, regioninių ar vietos taisyklių nustatytais sąlygomis šeimos turėtų visais aspektais dalyvauti savo vaikų ugdymo ir priežiūros procese. Šeima yra pirmoji ir svarbiausia vieta, kurioje vaikai auga ir vyksta jų raida, o už kiekvieno vaiko gerovę, sveikatą ir raidą yra atsakingi tėvai ir globėjai. Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos suteikia puikią galimybę suformuoti integruotą požiūrį, nes jas teikiant įvyksta pirmas asmeninis kontaktas su tėvais. Problemų patiriantiems tėvams galėtų būti siūlomos individualaus konsultavimo paslaugos organizuojant apsilankymus namuose. Kad jie iš tiesų įsitrauktų į šį procesą, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos turėtų būti rengiamos bendradarbiaujant su šeimomis ir grindžiamos pasitikėjimu ir abipuse pagarba ⁽²¹⁾;
- (14) ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų lankymas gali būti veiksminga priemonė užtikrinti vienodas galimybes mokytis vaikams, esantiems nepalankioje socialinėje padėtyje, pvz., kilusiems iš migrantų šeimų ar priklausantiems tam tikroms mažumų grupėms (pvz., romų), vaikams pabėgėliams, vaikams, turintiems specialiųjų poreikių, įskaitant negalią, vaikams, kuriems taikoma alternatyvioji priežiūra, ir vaikams, gyvenantiems gatvėje, vaikams, kurių tėvai yra įkalinimo įstaigoje, taip pat vaikams iš namų ūkių, kuriems ypač gresia skurdas ir socialinė atskirtis, pvz., namų ūkių, kuriuose yra tik vienas iš tėvų, ar didelių namų ūkių. Vaikams pabėgėliams dėl jų pažeidžiamos padėties reikia daugiau paramos. Skurdas, fiziniai ir emociniai stresą sukeltantys veiksniai, traumos, nepakankami kalbos įgūdžiai gali sutrukdyti jiems ateityje siekti išsilavinimo ir sėkmingai integruotis į naują visuomenę. Dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje gali padėti sušvelninti šiuos rizikos veiksnius;
- (15) teikiant įtraukaus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas galima padėti įvykdyti išpareigojimus, valstybių narių prisiimtus pagal JT vaiko teisių konvenciją ir Neigaliųjų teisių konvenciją, kurias yra pasirašiusios visos valstybės narės;
- (16) 2014 m. paskelbtas pasiūlymas dėl pagrindinių kokybės sistemos principų ⁽²²⁾ buvo pirmas Europos ekspertų iš 25 šalių dokumentas dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės. Jame išdėstyti teiginiai grindžiami penkiais aspektais: prieinamumas, darbuotojai, ugdymo programa, stebėseną ir vertinimas, valdymas ir finansavimas. Iš viso parengta 10 teiginių dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros teikimo kokybės gerinimo. Informacija apie šį dokumentą daugelyje šalių dalijosi suinteresuotieji subjektai, užsiimančios politikos propagavimu, moksliniais tyrimais ir įgyvendinantys mokymo iniciatyvas. Šiose šalyse sistemos projektas buvo galingas pokyčius skatinantis veiksnys, nes padėjo įgyvendinti konsultavimosi politikos klausimais procesus, kuriais palaikomos esamos reformos kryptys;
- (17) užtikrinant paslaugų kokybę yra svarbūs visi penki kokybės sistemos aspektai. Ilgalaikį poveikį vaikų gyvenimui visų pirma daro ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros specialistų darbas. Tačiau daugelyje šalių šios profesijos atstovų įvaizdis ir statusas gana menki ⁽²³⁾;
- (18) tam, kad galėtų vykdyti savo profesinę pareigą remiant vaikus ir jų šeimas, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbuotojai turi turėti sudėtingų žinių, įgūdžių ir gebėjimų bei gerai išmanyti vaiko raidą ir ikimokyklinio ugdymo pedagogiką. Labai svarbu didinti darbuotojų profesionalumą, nes aukštesnis pasirėngimo lygis teigiamai koreliuoja su geresne paslaugų kokybe, geresnės kokybės darbuotojų ir vaikų tarpusavio sąveika ir atitinkamai geresniais vaikų raidos rezultatais ⁽²⁴⁾;

⁽²¹⁾ Tinklo *Children in Europe* politikos dokumentas (2008 m.), *Young children and their services: developing a European approach* („Maži vaikai ir jiems teikiamos paslaugos. Europos požiūrio rengimas“).

⁽²²⁾ Pasiūlymas dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos pagrindinių principų, 2014 m., Europos Komisijos remiamas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbo grupės ataskaita.

⁽²³⁾ EUROFOUND (2015 m.), *Early childhood care: working conditions, training and quality of services - A systematic review* („Ikimokyklinė priežiūra: darbo sąlygos, mokymas ir paslaugų kokybė. Sisteminė apžvalga“).

⁽²⁴⁾ Europos Komisija (2011 m.), *CoRe: Competence Requirements in Early Childhood Education and Care* („Kompetencijos reikalavimai ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje“).

- (19) daugelis paslaugų teikėjų dirba su padėjėjais, kurių pagrindinė pareiga yra padėti pedagogams, tiesiogiai dirbantiems su vaikais ir šeimomis. Paprastai jų kvalifikacija yra žemesnė nei pedagogų; daugelyje šalių nėra jokių kvalifikacijos reikalavimų norintiems tapti padėjėjais. Todėl būtina didinti darbuotojų, įskaitant padėjėjus, profesionalumą⁽²⁵⁾. Tęstinis profesinis tobulėjimas yra neatskiriama padėjėjų kompetencijos didinimo dalis;
- (20) veiksmingas gero ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros valdymo elementas gali būti kokybės sistema arba lygiavertis dokumentas. Remiantis ekspertų nuomone ir neseniai atlikta politikos apžvalga⁽²⁶⁾, šalys, kurios kuria ir įgyvendina kokybės sistemas, laikosi visapusiškesnio ir nuoseklesnio požiūrio į reformas. Svarbu, kad rengiant kokybės sistemą, dalyvautų atitinkami suinteresuotieji subjektai bei specialistai ir kad jie jaustųsi už ją atsakingi;
- (21) valstybės narės nustatė lyginamuosius standartus ir tikslus, susijusius su vaikų dalyvavimu ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje. 2002 m. Barselonoje Europos Vadovų Taryba nustatė tikslus⁽²⁷⁾ Sąjungoje teikti oficialią vaikų priežiūrą ne mažiau kaip 90 % vaikų nuo trejų metų iki privalomojo mokyklinio amžiaus ir iki 2010 m. užtikrinti šių paslaugų prieinamumą bent 33 % jaunesnių nei trejų metų vaikų. Šie tikslai dar kartą patvirtinti Europos lyčių lygybės pakte (2011–2020 m.). Pažangos siekiant šių lyginamųjų standartų analizė pateikiama Komisijos ataskaitoje dėl Barselonos tikslų⁽²⁸⁾. Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginėje programoje⁽²⁹⁾ nustatytas 95 % vaikų nuo ketverių metų iki pradinio ugdymo pradžios dalyvavimo sistemoje lyginamasis standartas;
- (22) pastaraisiais metais valstybės narės padarė nemažą bendrą pažangą didindamos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumą. Strateginėje programoje „ET 2020“ lyginamasis standartas ir Barselonos tikslas dėl jaunesnių nei 3 metų vaikų pasiekti. Nepaisant pažangos, padarytos nuo 2011 m., Barselonos tikslas dėl vaikų nuo 3 metų iki privalomojo mokyklinio amžiaus dar nėra pasiektas. 2016 m. toje amžiaus grupėje ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas lankė 86,3 % vaikų. Vis dėlto už šio vidurkio slypi dideli valstybių narių, regionų ir socialinių grupių tarpusavio skirtumai⁽³⁰⁾. Reikia toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti, kad visi vaikai galėtų naudotis kokybiškais ikimokyklinio amžiaus ir priežiūros paslaugomis nuo tėvų pageidaujamo amžiaus. Visų pirma reikia imtis konkrečių priemonių, kad paslaugos būtų prieinamesnės nepalankioje socialinėje padėtyje esantiems vaikams⁽³¹⁾;
- (23) šios rekomendacijos tikslas – užtikrinti bendrą supratimą, kas yra kokybė ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje. Joje nurodyti galimi veiksmai, kuriuos Vyriausybės galėtų apsvarstyti atsižvelgdamos į konkrečias savo aplinkybes. Ši rekomendacija taip pat skirta tėvams, institucijoms ir organizacijoms, įskaitant socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas, taip pat mokslo darbuotojus, siekiantiems gerinti padėtį sektoriuje;
- (24) šioje rekomendacijoje ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra⁽³²⁾ turi būti suprantami kaip reglamentuojamos ugdymo ir priežiūros priemonės, skirtos vaikams nuo gimimo iki privalomojo pradinio ugdymo amžiaus, neatsižvelgiant į tai, kokia jų struktūra, kaip jos finansuojamos, koks jų darbo laikas ar koks programų turinys, įskaitant dienos priežiūrą centre ir šeimoje, ugdymo paslaugų teikimą finansuojant privačiomis ir viešosiomis lėšomis, ir ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų teikimą;
- (25) šioje rekomendacijoje visapusiškai laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų,

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS

atsižvelgiant į nacionalinius ir Europos teisės aktus, turimus išteklius bei nacionalines aplinkybes ir glaudžiai bendradarbiaujant su visais suinteresuotaisiais subjektais:

- gerinti kokybiško ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų prieinamumą, remiantis prie šios rekomendacijos pridėamoje „Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemoje“ pateiktais teiginiais ir Europos socialinių teisių ramsčio 11 principu;

⁽²⁵⁾ *Professionalisation of Childcare Assistants in Early Childhood Education and Care (ECEC): Pathways towards Qualification*, („Vaikų priežiūros padėjėjų profesionalumo didinimas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje. Kvalifikacijos kėlimo kryptys“), NESET II ataskaita (2016 m.).

⁽²⁶⁾ *The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in ES Member States* („Dabartinė padėtis, susijusi su nacionalinėmis ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemomis ar lygiavertišiais strateginės politikos dokumentais, reglamentuojančiais kokybę šiame sektoriuje ES valstybėse narėse“), NESET II ataskaita 4/2017.

⁽²⁷⁾ Dok. SN 100/1/02 REV 1.

⁽²⁸⁾ COM(2018) 273 final.

⁽²⁹⁾ OL C 417, 2015 12 15, p. 25.

⁽³⁰⁾ COM(2018) 273 final.

⁽³¹⁾ Europos Komisija (2017 m.), Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis.

⁽³²⁾ ISCED 0.1 ir ISCED 0.2.

2. siekti užtikrinti, kad ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos būtų prieinamos, įperkamos ir įtraukios. Būtų galima svarstyti galimybę:
  - a) nuosekliai remti vaikų raidą nuo kuo ankstesnio amžiaus, naudojantis ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis;
  - b) analizuoti pasiūlą ir šeimų paklausą, kad siūlomas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas būtų galima geriau pritaikyti prie jų poreikių, gerbiant tėvų teisę rinktis;
  - c) analizuoti ir šalinti kliūtis, su kuriomis gali susidurti šeimos, norėdamos pasinaudoti ir naudodamosi ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis; tai gali būti, pavyzdžiui, išlaidos, su skurdu susijusios kliūtys, geografinė vieta, nelanksčios darbo valandos, kliūtys, susijusios su tuo, kad nėra tinkamai teikiamos paslaugos specialiųjų poreikių turintiems vaikams, kultūrinis ir kalbos barjerai, diskriminacija bei informacijos trūkumas;
  - d) užmegzti ryšį ir bendradarbiauti su šeimomis, ypač esančiomis pažeidžiamoje ar nepalankioje socialinėje padėtyje, siekiant jas informuoti apie ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų lankymo galimybes bei naudą ir, kai aktualu, apie prieinamą paramą, taip pat skatinti pasitikėjimą paslaugomis ir skatinti dalyvavimą nuo ankstyvo amžiaus;
  - e) užtikrinti, kad visos šeimos, norinčios naudotis ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis, galėtų naudotis įperkamos ir kokybiškos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis, geriausia – atitinkamu valdymo lygmeniu siekiant nustatyti teisę į kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą;
  - f) įtraukias ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas teikti visiems vaikams, įskaitant vaikus, kilusius iš skirtingos aplinkos ir turinčius specialiųjų ugdymo poreikių, įskaitant negalią, vengiant jų atskyrimo ir skatinant jų dalyvavimą sistemoje, kad ir kokia būtų jų tėvų ar globėjų padėtis darbo rinkoje;
  - g) remti visus vaikus, besimokančius jų ugdymo kalbos, kartu atsižvelgiant į jų pirmąją kalbą ir ją gerbiant;
  - h) stiprinti prevencinius veiksmus, ankstyvą sunkumų nustatymą ir tinkamą paslaugų teikimą specialiųjų poreikių turintiems vaikams ir jų šeimoms, įtraukiant visus atitinkamus subjektus, pavyzdžiui, švietimo, socialinių ar sveikatos priežiūros paslaugų teikėjus, taip pat tėvus;
3. remti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbuotojų, įskaitant vadovus, profesionalumo didinimą. Atsižvelgiant į esamą profesinės kvalifikacijos lygį ir darbo sąlygas, sėkmingos pastangos, be kita ko gali būti šios:
  - a) ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros profesijos statuso kėlimas sukuriant aukštus profesinius standartus, suteikiant ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros pedagogams patrauklų profesinį statusą ir karjeros galimybes, stengiantis užtikrinti geresnę lyčių pusiausvyrą ir nustatant profesionalumo didinimo kryptis žemos kvalifikacijos ar nekvalifikuotiems darbuotojams, taip pat specialias kryptis padėjėjų kvalifikacijai įgyti;
  - b) pirminio rengimo ir tęstinio profesinio tobulėjimo gerinimas, kad būtų visapusiškai atsižvelgta į vaikų gerovę, mokymosi ir raidos poreikius, susijusius pokyčius visuomenėje, lyčių lygybę, ir užtikrintas visapusiškas vaiko teisių supratimas;
  - c) laiko skyrimas darbuotojų profesinei veiklai, pvz., svarstymui, planavimui, bendravimui su tėvais ir bendradarbiavimui su kitais specialistais ir kolegomis;
  - d) siekimas suteikti darbuotojams įgūdžių, kurie yra būtini tenkinant individualius vaikų, kilusių iš skirtingos aplinkos ir turinčių specialiųjų ugdymo poreikių, įskaitant negalią, poreikius, rengiant darbuotojus dirbti su įvairiomis grupėmis;
4. gerinti ikimokyklinio ugdymo programų rengimą, kad jos atitiktų vaikų interesus, puoselėtų jų gerovę ir tenkintų kiekvieno individualaus vaiko, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius ar esančius pažeidžiamoje ar nepalankioje socialinėje padėtyje, savitus poreikius bei atitiktų tokių vaikų galimybes. Metodai, kuriais remiamas holistinis mokymasis bei vaikų ugdymas, be kita ko, galėtų būti:
  - a) užtikrinti pusiausvyrą teikiant socialinį ir pažintinį ugdymą, pripažinti žaidimo, ryšio su gamta, muzikos, menų ir fizinės veiklos svarbą;
  - b) skatinti dalyvavimą, iniciatyvą, savarankiškumą, problemų sprendimą ir kūrybiškumą ir skatinti mokymosi polinkius mąstyti, tirti ir bendradarbiauti;

- c) skatinti empatiją, užuojautą, tarpusavio pagarbą bei lygybės ir įvairovės suvokimą;
  - d) suteikti galimybių pradėti anksti mokytis kalbos ir mokytis žaidžiant; ir
  - e) svarstyti galimybę, kai įmanoma, vykdyti pritaikytas daugiakalbes ikimokyklinio ugdymo programas, kuriose taip pat būtų atsižvelgiama į specialiuosius dvikalbių ar daugiakalbių vaikų poreikius;
  - f) konsultuoti paslaugų teikėjus dėl pagal amžių tinkamų skaitmeninių priemonių ir atsirandančių naujų technologijų naudojimo;
  - g) skatinti tolesnį ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros integravimą į švietimo testinę sistemą, remti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų, pradinių mokyklų darbuotojų, tėvų ir konsultavimą paslaugas teikiančių įstaigų tarpusavio bendradarbiavimą siekiant sklandaus vaikų perėjimo į pradinę mokyklą;
  - h) skatinti įtraukią, demokratišką ir dalyvaujamaą ugdymo aplinką, kurioje būtų girdimi ir aprėpiami visų vaikų balsai;
5. atitinkamais lygmenimis skatinti skaidrią ir nuoseklią ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų stebėseną ir vertinimą, siekiant plėtoti ir įgyvendinti politiką. Veiksmingi metodai, be kita ko, galėtų būti:
- a) naudoti savęs vertinimo priemonės, klausimynus, stebėjimo gaires vykdant kokybės valdymą sistemos ar paslaugų lygmeniu;
  - b) taikyti priimtinus ir pagal amžių tinkamus metodus siekiant skatinti vaikus dalyvauti, taip pat išsiklausti į jų nuomonę, rūpinimus klausimus ir idėjas ir atsižvelgti į vaikų požiūrį vertinimo procese;
  - c) siekiant didinti teikiamų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų įtraukumą, įgyvendinti esamas priemones, pvz., Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūros parengtą įtraukaus ikimokyklinio ugdymo mokymosi aplinkos savianalizės priemonę;
6. siekti užtikrinti pakankamą finansavimą ir teisinę sistemą, skirtą ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugoms teikti. Todėl būtų galima svarstyti:
- a) galimybę didinti investicijas į ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą daug dėmesio skiriant paslaugų prieinamumui, kokybei ir įperkamumui, be kita ko, jei tikslinga, pasinaudojant Europos struktūrinių ir investicijų fondų teikiama finansavimo galimybėmis;
  - b) galimybę sukurti ir palaikyti pritaikytas nacionalines ar regionines kokybės sistemas;
  - c) galimybę skatinti geresnį paslaugų tarpusavio sąveikumą arba tolesnį šeimoms ir vaikams skirtų paslaugų integravimą, visų pirma į socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat į mokyklas, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;
  - d) galimybę ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje įtvirtinti veiksmingą vaikų apsaugos/gynimo politiką, siekiant padėti apsaugoti vaikus nuo visų formų smurto;
  - e) plėtoti sistemą, kuria siekiama:
    - 1) kurti tvirtą dialogo ir mąstymo sistemą, skatinti nuolatinį ugdymo ir subjektų tarpusavio mokymosi visais lygmenimis procesą;
    - 2) aukštos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros infrastruktūros kokybės ir tinkamo geografinio pasiskirstymo pagal vaikų gyvenamąją aplinką;
7. teikti ataskaitas naudojantis esamomis sistemomis ir priemonėmis ir daryti pažangą prieigos prie ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų ir jų kokybės srityje;

PRITARIA KOMISIJOS KETINIMUI:

- 8. sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis patirtimi ir gerosios patirties pavyzdžiais įgyvendinant Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą ir vėlesnes schemas, taip pat vykdant Socialinės apsaugos komiteto veiklą;
- 9. remti valstybių narių bendradarbiavimą pagal jų poreikius organizuojant tarpusavio mokymąsi ir tarpusavio konsultacijas;

10. remti bendradarbiavimą su EBPO ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros tinklu siekiant sudaryti palankesnes sąlygas rezultatų sklaidai ir išvengti dubliavimo;
11. remti kokybiškų įtraukių ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų kūrimą užtikrinant galimybes gauti Sąjungos finansavimą, visų pirma pagal programą „Erasmus+“ ir, jeigu tikslinga, Europos struktūrinių ir investicijų fondų, įskaitant iniciatyvą Interreg, lėšomis, bet nedarant poveikio deryboms dėl kitos daugiametės finansinės programos;
12. pasikonsultavus su valstybėmis narėmis, pasiūlyti atnaujintą europinį lyginamąjį standartą arba tikslą, susijusius su ikimokykliniu ugdymu ir priežiūra, siekiant teikti paslaugas vadovaujantis peržiūrėtu „ET 2020“ lyginamuoju standartu ir Barcelonos tikslais. Šį pasiūlymą dėl lyginamojo standarto kartu su kitu pasiūlytu Europos švietimo ir mokymo lyginamuoju standartu Taryba turėtų apsvarstyti ir dėl jų priimti sprendimą atsižvelgiant į naujos švietimo ir mokymo strateginės programos, skirtos laikotarpiui po 2020 m., kūrimą;
13. teikti Tarybai ataskaitas dėl tolesnės pažangos įgyvendinant rekomendaciją, laikantis pagal esamas sistemas ir priemonės nustatytos ataskaitų teikimo tvarkos.

Priimta Briuselyje 2019 m. gegužės 22 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

C. B. MATEI

PRIEDAS

Vaikai turi teisę į kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą už prieinamą kainą.

Europos socialinių teisių ramstis

Mokymasis ir ugdymas prasideda nuo pat gimimo, o ankstyvieji vaiko gyvenimo metai yra patys svarbiausi jo formavimuisi, nes jie padeda pagrindus viso jo gyvenimo raidai. Šioje kokybės sistemoje, remiantis gerąja ES valstybių narių patirtimi ir naujausiais moksliniais tyrimais, nurodyti pagrindiniai principai bei Europos požiūris į kokybišką ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemas. Joje pateikta dešimt kokybės teiginių, suskirstytų pagal penkias platesnes kokybės sritis: prieinamumas, darbuotojai, ugdymo programa, stebėseną ir vertinimas, taip pat valdymas ir finansavimas. Šiais dešimtimi kokybės teiginių aprašomos pagrindinės praktikoje nustatytų kokybiškų paslaugų ypatybės. Kokybės sistema yra valdymo priemonė, kurios paskirtis – pateikti gaires, kaip kurti ir palaikyti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemas.

Pagrindinis šios sistemos tikslas – visiems vaikams užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą bei jų plėtojimą; ji plėtojama vadovaujantis toliau nurodytais principais:

- norint skatinti vaikų raidą ir mokymąsi, o ilguoju laikotarpiu – padidinti jų tolesnes mokymosi galimybes, itin svarbu užtikrinti paslaugų kokybę,
- labai svarbus yra tėvų kaip tokių paslaugų partnerių dalyvavimas, nes šeima yra svarbiausia vieta, kurioje auga vaikai ir vyksta jų raida, o tėvai (ir globėjai) atsako už kiekvieno vaiko gerovę, sveikatą ir raidą,
- ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos turi būti orientuotos į vaiką, aktyviai įtraukti vaikus ir turi būti teikiamos paisant vaikų nuomonės.

ES IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR PRIEŽIŪROS KOKYBĖS SISTEMA

Visiems vaikams PRIEINAMOS kokybiškos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos prisideda prie sveikos jų raidos ir sėkmingo mokymosi, padeda sumažinti socialinę nelygybę ir mažina vaikų, kilusių iš skirtingos socialinės ir ekonominės aplinkos, gebėjimų skirtumus. Lygios galimybės taip pat labai svarbios norint užtikrinti, kad tėvams, ypač moterims, būtų užtikrintas lankstumas siekiant (vėl) integruotis į darbo rinką.

*Kokybės teiginiai***1. Paslaugų prieinamumas ir įperkamumas visoms šeimoms ir jų vaikams.**

Visuotinė teisės aktuose įtvirtinta teisė į ikimokyklinio švietimo ir priežiūros paslaugas suteikia tvirtą pagrindą užtikrinti, kad ją galėtų naudotis visi vaikai. Duomenys apie gyventojus ir tėvų apklausos dėl vietų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigose paklausos gali būti naudojami vertinant būsimus poreikius ir siekiant pakoreguoti pajėgumus.

Tokios paslaugos gali padėti šalinti kliūtis, kurios šeimoms ir vaikams neleidžia dalyvauti sistemoje. Tam, kad šios paslaugos būtų prieinamos ir mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, gali reikėti pakoreguoti nustatytus mokesčius už ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą. Taip pat esama duomenų, kad lankstus darbo laikas ir kitos sąlygos gali sudaryti galimybę dalyvauti vaikams, kurių motinos dirba, arba vaikams iš nepilnų šeimų ir vaikams, kurie priklauso mažumų ar palankių sąlygų neturinčių asmenų grupėms.

Tolygiai paskirsčius paslaugas tiek miesto ir kaimo vietovėse, tiek pasiturinčiuose ir neturtinguose rajonuose, taip pat regionuose būtų galima padidinti jų prieinamumą palankių sąlygų neturinčioms visuomenės grupėms. Yra duomenų, kad kokybiškų paslaugų prieinamumas ir įperkamumas rajonuose, kuriuose gyvena neturtingos, mažumoms priklausančios, migrantų arba pabėgėlių šeimos, yra veiksnys, turintis didžiausią įtaką užtikrinant lygybę ir socialinę įtrauktį.

2. Paslaugos, kurios skatina dalyvavimą, didina socialinę įtrauktį ir puoselėja įvairovę.

Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigos gali aktyviai skatinti dalyvavimą į sprendimų priėmimo procesus įtraukdamos tėvus, šeimas ir globėjus (pvz., per tėvų komitetus). Šeimų, ypač nepilnų ir palankių sąlygų neturinčių šeimų, mažumoms priklausančių ar migrantų šeimų, įtraukimas taikant tikslines iniciatyvas suteikia joms galimybę išreikšti savo poreikius, o paslaugų teikėjams – į juos atsižvelgti pritaikant teikiamas paslaugas prie vietos bendruomenių poreikių.

Gali būti skatinama į darbą atitinkamose įstaigose priimti marginalizuotų, migrantų ar mažumų grupių narius, nes įrodyta, kad bendruomenės įvairovę atspindinti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų darbuotojų sudėtis teikia privalumų.

Sudaryta vaikams palanki aplinka, kurioje vertinama jų kalba, kultūra ir šeimos kilmė, padeda ugdyti vaikų bendrumo jausmą. Priimti dvikalbius vaikus ir jiems padėti darbuotojus taip pat parengia tinkamas tęstinis profesinis tobulėjimas.

Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigos gali kurti gerą patirtį šeimose, kad būtų užtikrintas sklandus perėjimas iš namų aplinkos į įstaigą, taip pat, organizuodamos specialias iniciatyvas, jos gali skatinti tėvus aktyviai dalyvauti.

DARBUOTOJAI yra svarbiausias veiksnys, lemiantis vaiko gerovę, mokymąsi ir raidos rezultatus. Todėl darbuotojų darbo sąlygos ir profesinis tobulėjimas laikomi esminiais kokybės elementais.

Kokybės teiginiai

3. Kvalifikuoti darbuotojai, turintys pirminį parengimą ir dalyvaujantys tęstiniame mokymesi, kuris jiems leidžia vykdyti savo profesines pareigas.

Veiksmingoje ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje rūpinamasi darbuotojų, kurie, kaip plačiai pripažįstama, yra vienas pagrindinių kokybės veiksnių, profesinio statuso kėlimu, keliant jų kvalifikaciją, siūlant patrauklų profesinį statusą bei lanksčias karjeros perspektyvas ir alternatyvas padėjėjams. Tokie veiksmai gali būti remiami orientuojantis į tai, kad pedagoginį personalą (neskaitant padėjėjų) sudarytų kvalifikuoti specialistai, įgiję visą ikimokyklinio ugdymo srities specializacijos profesinę kvalifikaciją.

Pažangiausios pirminio rengimo programos rengiamos kartu su praktikuojančiais specialistais, užtikrinant tinkamą teorinių ir praktinių aspektų pusiausvyrą. Be to, privalumas yra tai, jeigu rengimo programose numatytas darbuotojų rengimas dirbti komandoje ir jų mąstymo gebėjimų gerinimas. Būtų naudinga, jeigu pagal tokias programas darbuotojai būtų rengiami dirbti su įvairioms kalbinėms ir kultūrinėms, mažumų grupėms priklausančiais vaikais ir vaikais iš migrantų ir mažas pajamas gaunančių šeimų.

Darbuotojai, tinkamai pasirengę atsižvelgti į mažų vaikų raidos poreikius, interesus ir galimybes ir galintys nustatyti potencialias raidos ir mokymosi problemas, gali aktyviau prisidėti prie vaikų raidos ir mokymosi. Reguliaraus, prie konkrečių poreikių pritaikyto ir tęstinio profesinio tobulėjimo galimybės naudingos visiems darbuotojams, įskaitant padėjėjus ir pagalbinius darbuotojus.

Kalbant apie būtinus vaiko raidos ir psichologijos elementus, darbuotojų kompetencijos, laikantis skirtingų mokymo struktūrų valstybėse narėse, turėtų apimti žinias apie vaikų apsaugos sistemas ir bendresnes žinias apie vaiko teises.

4. Palankios darbo sąlygos, įskaitant profesionalų vadovavimą, kuris sudaro galimybes stebėjimui, svarstymui, planavimui, kolektyviniam darbui ir bendradarbiavimui su tėvais.

Jeigu ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemose bus siekiama užtikrinti geresnes darbo sąlygas, įskaitant tinkamesnį darbo užmokesčio lygį, darbas ikimokyklinio ugdymo ir sistemoje gali tapti patrauklesnis deramos karjeros perspektyvų ieškantiems aukštesnės kvalifikacijos darbuotojams.

Suaugusiųjų ir vaikų skaičiaus santykis ir grupių dydžiai yra tinkamiausi tada, kai jie nustatomi deramai atsižvelgiant į grupės vaikų amžių ir sudėtį, nes mažesniems vaikams reikia daugiau dėmesio ir priežiūros.

Nustatyta, kad įstaigose ir už jų ribų veikiančios profesionalios besimokančios bendruomenės daro teigiamą poveikį, nes suteikiama laiko ir vietos darbuotojų kolegialiai ir bendrai veiklai.

Naujiems darbuotojams teikiama mentorystė ir priežiūra darbo pradžioje gali padėti jiems kuo greičiau pradėti vykdyti jų profesines pareigas.

UGDYMO PROGRAMA yra veiksminga priemonė vaikų gerovei, raidai ir mokymuisi gerinti. Plataus užmojo pedagoginėje sistemoje išdėstomi principai, kaip vaikų interesus, poreikius ir galimybes atitinkančia ugdymo ir priežiūros veikla palaikyti vaikų raidą ir mokymąsi.

Kokybės teiginiai

5. Ugdymo programa, pagrįsta pedagoginiais tikslais, vertybėmis ir metodais, kurie vaikams suteikia galimybių išnaudoti visą savo potencialą, ir kurioje atsižvelgiama į jų socialinę, emocinę, pažintinę ir fizinę raidą ir paisoma jų gerovės.

Į vaiką orientuoti pedagoginiai metodai gali labiau prisidėti prie bendros vaikų raidos, padėti jiems pasirinkti savo mokymosi strategiją ir skatinti pažintinę ir kitokio pobūdžio jų raidą, sistemingiau remiantis patirtiniu mokymusi, žaidimu ir socialiais ryšiais.

Esama tvirtų įrodymų, kad aiški ugdymo programa yra privalumas, nes ji gali užtikrinti nuoseklų priežiūros, ugdymo ir socializacijos, kaip neatsiejamų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimo elementų, pagrindą. Idealiu atveju pagal tokią sistemą apibrėžiami pedagoginiai tikslai, suteikiant galimybę pedagogams savo metodus pritaikyti prie vaikų individualių poreikių, ir gali būti nustatomos gairės, kokia turėtų būti kokybiška mokymosi aplinka. Pagal tokią sistemą deramas dėmesys skiriamas tam, kad vaikams būtų prieinamos knygos ir kiti spaudos leidiniai siekiant padėti ugdyti jų raštingumą.

Veiksminga ugdymo programa, pagal kurią skatinama įvairovė, lygybė ir kalbinis sąmoningumas, prisidedama prie migrantų ir pabėgėlių integracijos. Pagal ją gali būti puoselėjama tiek vaikų gimtosios kalbos, tiek ugdymo kalbos raida.

6. Ugdymo programa, pagal kurią darbuotojai privalo bendradarbiauti su vaikais, kolegomis ir tėvais ir svarstyti savo patirtį.

Ugdymo programa gali padėti geriau įtraukti tėvus, suinteresuotuosius subjektus ir darbuotojus ir užtikrinti, kad ji labiau patenkintų vaikų poreikius, geriau atitiktų jų interesus ir potencialą.

Ugdymo programoje gali būti nustatytos darbuotojų funkcijos ir procedūros, kaip darbuotojai galėtų reguliariai bendradarbiauti su tėvais ir kolegomis iš kitų vaikams paslaugas teikiančių įstaigų (be kita ko, iš sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir švietimo sektorių).

Visais įmanomais atvejais ugdymo programa gali būti gairės ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sektoriaus darbuotojams, kaip palaikyti ryšius su mokyklų darbuotojais dėl vaikų perėjimo į pradinę mokyklą ir (arba) priešmokyklinio ugdymo įstaigas.

STEBĖSENA IR VERTINIMAS palaiko kokybę. Šios procedūros gali būti svarbūs elementai, leidžiantys sustiprinti ikimokyklinio ugdymo sistemų kokybę, nes jos atskleidžia privalumus ir trūkumus. Jos gali būti naudingos suinteresuotiesiems subjektams ir politikos formuotojams imantis iniciatyvų, kuriomis atsižvelgiama į vaikų, tėvų ir vietos bendruomenių poreikius.

Kokybės teiginiai

7. Stebėseną ir vertinimą suteikia informacijos atitinkamu vietoje, regionų ir (arba) nacionaliniu lygmeniu ir padeda nuolat gerinti politikos priemonių ir praktinio įgyvendinimo kokybę.

Skaidri informacija apie paslaugas ir darbuotojus ar apie ugdymo programų įgyvendinimą atitinkamu (nacionaliniu, regionų ir vietos) lygmeniu gali padėti pagerinti kokybę.

Reguliari grįžtamoji informacija gali palengvinti politikos priemonių vertinimo procesą, taip pat dėl to, kad ji sudaro galimybę analizuoti tai, kaip naudojamos viešosios lėšos ir kas ir kokiomis aplinkybėmis yra veiksminga.

Tam, kad būtų nustatyti darbuotojų mokymosi poreikiai ir priimti tinkami sprendimai, kaip geriausiai gerinti paslaugų kokybę ir profesinį tobulėjimą, ikimokyklinio ugdymo srities vadovams vertinga laiku surinkti svarbius duomenis.

8. Stebėseną ir vertinimą, geriausiai užtikrinantys vaiko interesus.

Tam, kad būtų apsaugotos vaiko teisės, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje reikėtų įtvirtinti veiksmingą vaikų apsaugos/gynimo politiką, siekiant padėti apsaugoti vaikus nuo visų formų smurto. Veiksminga vaiko apsaugos politika apima keturias plačias sritis: 1) politikos priemonės, 2) žmonės, 3) procedūras ir 4) atskaitomybę. Daugiau informacijos apie šias sritis pateikiama organizacijos „Keeping Children SAFE“ paskelbtame dokumente „Vaikų gynimo standartai ir kaip juos įgyvendinti“ (angl. *Child safeguarding standards and how to implement them*).

Stebėsenos ir vertinimo procesai gali skatinti visus suinteresuotuosius subjektus aktyviai dalyvauti ir tarpusavyje bendradarbiauti. Visi su kokybės gerinimu susiję asmenys gali prisidėti prie stebėsenos ir vertinimo praktikos ir pasinaudoti jos teikiama nauda.

Turimais duomenimis, įvairių stebėsenos metodų (pvz., stebėjimo, dokumentavimo, vaikų gebėjimų ir mokymosi aprašymo įvertinimo) derinys gali suteikti naudingos informacijos ir žinių apie vaikų patirtį ir raidą, be kita ko, padėti sklandžiai pereiti į pradinę mokyklą.

Stebėsenos priemonės ir dalyvaujamojo vertinimo procedūros gali būti kuriamos tam, kad vaikai galėtų išreikšti savo nuomonę ir aiškiai apibūdinti savo mokymosi bei socializacijos patirtį įstaigose.

VALDYMAS IR FINANSAVIMAS yra ypač svarbūs, norint pasiekti, kad ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos atliktų savo funkciją vaiko asmenybės raidos procese, kad būtų sumažintos išsilavinimo lygio spragos ir skatinama socialinė sanglauda. Kokybė priklauso nuo išsamios ir nuoseklios viešosios politikos, kurią taikant ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra susiejami su kitomis mažų vaikų ir jų šeimų gerovės srities paslaugomis.

Kokybės teiginiai

9. Visi suinteresuotieji subjektai aiškiai ir vienodai supranta savo atliekamą vaidmenį ir atsakomybę ir žino, kad tikimasi jų bendradarbiavimo su organizacijomis partnerėmis.

Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimui naudingas glaudus bendradarbiavimas su visomis vaikų klausimais dirbančiomis tarnybomis, įskaitant socialines ir sveikatos priežiūros tarnybas, mokyklas ir vietas suinteresuotuosius subjektus. Paaiškėjo, kad toks agentūrų tarpusavio bendradarbiavimas yra veiksmingesnis tada, kai jis vykdomas pagal nuoseklią politikos sistemą, kuri gali aktyviai skatinti bendradarbiavimą ir ilgalaikes investicijas į vietos bendruomenes.

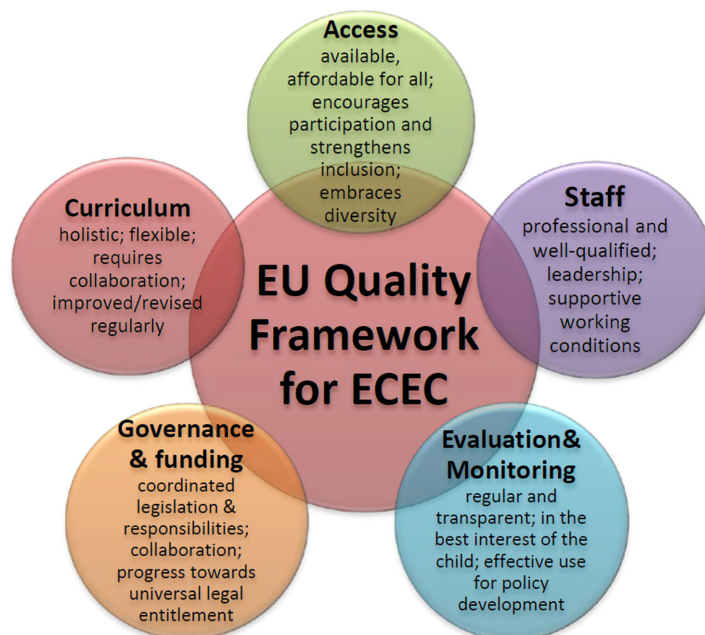
Taip pat nustatyta, kad planuojant ir teikiant ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas labai svarbu, kad įsitrauktų suinteresuotieji subjektai.

Už įvairių su ikimokykliniu ugdymu ir priežiūra susijusių teisės aktų taikymą atsakingų tarnybų integravimas ar koordinavimas gali turėti teigiamo poveikio sistemos kokybei.

10. Teisės aktais, reguliavimu ir (arba) finansavimu skatinama pažanga, siekiant užtikrinti visuotinę teisę į kokybišką prieinamą ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, o apie pasiektą pažangą reguliariai pranešama suinteresuotiesiems subjektams.

Visiems vaikams teikiamų paslaugų kokybę galima būtų pagerinti, jei teisės aktais būtų palapsniui įtvirtinta visuotinė teisė į jas. Tai apima skatinimą dalyvauti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje nuo ankstyvo amžiaus. Būtų naudinga įvertinti, ar rinka grindžiamos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos lemia nevienodas galimybes gauti tokias paslaugas ar prastesnę kokybę palankių sąlygų neturintiems vaikams ir prireikus parengti planus, kad padėtis būtų ištaisyta.

Tikras privalumas būtų glaudi sąsaja su darbo, sveikatos priežiūros ir socialinių reikalų politika, nes tai gali paskatinti veiksmingiau perskirstyti išteklius ir papildomą finansavimą tikslingai nukreipti palankių sąlygų neturinčioms grupėms ir atitinkamiems rajonams.

TARYBOS REKOMENDACIJA

2019 m. gegužės 22 d.

dėl visapusiško požiūrio į kalbų mokymą ir mokymąsi

(2019/C 189/03)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 165 ir 166 straipsnius,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“⁽¹⁾ Europos Komisija išdėsto Europos švietimo erdvės, kurioje kokybiškas, įtraukus švietimas, mokymas ir moksliniai tyrimai yra nevaržomi sienų; kur studijuoti, mokytis arba dirbti kitoje valstybėje narėje yra tapę įprasta; kur beveik kiekvienas, be gimtosios kalbos, kalba dviem kalbomis, o žmonės labai aiškiai jaučia savo, kaip europiečių, tapatybę ir gerai suvokia bendrą Europos kultūros ir kalbų paveldą ir jo įvairovę, viziją;
- (2) Geteborge vykusio aukščiausio lygio susitikimo deramo darbo vietų ir ekonomikos augimo klausimais neoficialiame darbo posėdyje valstybių ar Vyriausybės vadovai aptarė švietimo ir kultūros vaidmenį Europos ateičiai. 2017 m. gruodžio 14 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose⁽²⁾ valstybės narės, Taryba ir Komisija, atsižvelgiant į jų atitinkamą kompetenciją, paragintos daryti pažangą šioje srityje;
- (3) 2002 m. kovo 15–16 d. Barselonoje priimtose išvadose Europos Vadovų Taryba paragino imtis tolesnių veiksmų siekiant tobulinti pagrindinių gebėjimų įgijimą, visų pirma nuo labai ankstyvo amžiaus mokant bent dvių užsienio kalbų;
- (4) Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų⁽³⁾ raštingumo kompetencija ir daugiakalbystės kompetencija yra įvardytos tarp aštuonių pagrindinių kompetencijų;
- (5) daugiakalbystės kompetencija⁽⁴⁾ – Europos švietimo erdvės vizijos pagrindas. Sąjungoje didėjant su švietimu, mokymu ir darbu susijusiam judumui, augant migracijai į Sąjungą iš trečiųjų šalių ir apskritai vykdamas pasaulinį bendradarbiavimą, švietimo ir mokymo sistemos turi dar kartą apsvarstyti kalbų mokymo bei mokymosi srities iššūkius ir Europos kalbų įvairovės teikiamas galimybes;
- (6) stiprinant ir tobulinant kalbų mokymąsi ir mokymą galėtų sustiprėti europinis švietimo ir mokymo aspektas. Tai galėtų paskatinti europinės tapatybės ir visos jos įvairovės raidą, papildant vietos, regiono ir nacionalines tapatybes ir tradicijas, taip pat geriau suprasti Sąjungą ir jos valstybes nares. Daugiakalbystės kompetencija padeda geriau suvokti kitas kultūras ir taip prisidedama prie pilietiškumo ir demokratinių kompetencijų ugdymo;
- (7) beveik pusė europiečių⁽⁵⁾ nurodo, kad, be pirmosios kalbos⁽⁶⁾, jie negalėtų susikalbėti jokia kita kalba. Dėl daugiakalbystės kompetencijos stygiaus kyla sunkumų, kurie trukdo vykdyti prasmingus viešojo administravimo institucijų ir asmenų mainus, visų pirma pasienio regionuose⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ COM(2017)673 final.

⁽²⁾ Dok. EUCO 19/1/17 REV 1.

⁽³⁾ OL C 189, 2018 6 4, p. 1.

⁽⁴⁾ Europos Taryba apibrėždama asmenų kelių kalbų mokėjimo kompetencijas vartoja terminą „plurilingualism“, o Europos Sąjungos oficialiuose dokumentuose apibrėžiant tiek asmenų kompetencijas, tiek visuomenės situacijas vartojamas terminas „multilingualism“. Tai iš dalies susiję su sunkumais atskiriant sąvokas *plurilingual* ir *multilingual* kitose nei anglų ir prancūzų kalbose.

⁽⁵⁾ „Europiečiai ir jų kalbos“. Speciali 2012 m. „Eurobarometro“ ataskaitos santrauka.

⁽⁶⁾ Pirmoji kalba: kalba (-os), įgyta (-os) ir vartojama (-os) ankstyvojoje vaikystėje (maždaug iki dvejų ar trejų metų amžiaus), kuria žmogus pirmiausia išmoka kalbėti. Pirminybė teikiama šiam terminui, o ne terminui „gimtoji kalba“ (angl. *mother tongue*), kuris dažnai netinka, kadangi pirmoji kalba nebūtinai sutampa tik su mamos vartojama kalba.

⁽⁷⁾ Komisijos komunikatas „Ekonomikos augimas ir sanglaudos skatinimas ES pasienio regionuose“ (COM(2017) 534).

- (8) tik keturi iš dešimties vidurinės mokyklos moksleivių mokymdamiesi pirmosios užsienio kalbos pasiekia pažengusio vartotojo lygį, kuris rodo gebėjimą palaikyti nesudėtingą pokalbį. Tik ketvirtadalis moksleivių pasiekia šį lygį mokymdamiesi antrosios užsienio kalbos (*). Atlikus lyginamąją kalbų mokymo švietimo ir mokymo sistemose analizę, paaiškėjo, kad dauguma valstybių narių susiduria su iššūkiais užtikrinamos tinkamus kalbų mokymosi rezultatus. Nors iššūkių patiriama visuose švietimo sektoriuose, jie ypač reikšmingi profesinio rengimo ir mokymo srityje, kur kalbų mokymuisi skiriama mažiau dėmesio;
- (9) ribota daugiakalbystės kompetencija išlieka viena didžiausių kliūčių, trukdančių naudotis Europos švietimo, mokymo ir jaunimo programų teikiama galimybėmis. O didesnė daugiakalbystės kompetencija leistų geriau naudotis vidaus rinkos teikiama galimybėmis, kaip antai laisvu darbuotojų judėjimu, taip pat priimti pagrįstesnius sprendimus dėl galimybių kitose ES šalyse;
- (10) daugiakalbystės kompetencija (jeigu ji yra didesnio reikalingų įgūdžių rinkinio dalis) suteikia konkurencinių pranašumų ir įmonėms, ir darbo ieškantiems asmenims. Nustatyta teigiama užsienio kalbų mokėjimo ir tikimybės gauti darbą koreliacija. Tačiau iš naujausios Tęstinio profesinio mokymo apžvalgos (CVTS 2016) rezultatų matyti, kad tik 7,9 % savo darbuotojams mokymosi galimybę teikiančių bendrovių siunčia juos į kalbų kursus (nuo 22,1 % Slovakijoje iki 0,5 % Airijoje);
- (11) norint išlaikyti dabartinį gyvenimo lygį ir aukštą užimtumo lygį bei skatinti socialinę sanglaudą atsižvelgiant į ateities visuomenę ir darbo sąlygas, žmonėms reikia tinkamo įgūdžių ir kompetencijų rinkinio. Geresnės daugiakalbystės kompetencijos įgijimas galėtų padėti didinti judumą ir bendradarbiavimą Sąjungos viduje. Tai taip pat labai svarbu siekiant užtikrinti visišką vaikų, besimokančių asmenų ir suaugusiųjų, kurie yra imigrantai, integraciją;
- (12) reikia išnagrinėti naujus mokymosi būdus, kuriuos būtų galima naudoti vis judesnėje ir labiau skaitmeninėje visuomenėje. Taikant skaitmenines naujoves galima mokytis vis daugiau kalbų ir praktikuotis ne tik pamokose ir pagal mokymo programas. Dabartinės vertinimo procedūros ne visai atspindi šias naujoves;
- (13) pagal pirmąjį Europos socialinių teisių ramsčio principą kiekvienas žmogus turi teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, kad galėtų išsaugoti ir įgyti įgūdžių, leidžiančių visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir sėkmingai keisti statusą darbo rinkoje. Daugiakalbystės kompetencija – viena iš pagrindinių kompetencijų, galinčių padidinti įsidarbinamumą, asmens pasitenkinimą, aktyvų pilietiškumą, kultūrų tarpusavio supratimą ir socialinę įtrauktį; šia kompetencija apibrėžiamas gebėjimas bendraujant tinkamai ir veiksmingai vartoti įvairias kalbas;
- (14) daugiau kaip pusė valstybių narių savo teritorijoje teisiniais arba administraciniais tikslais oficialiai pripažįsta regionines arba mažumų kalbas, įskaitant nacionalines gestų kalbas. Kai kurios šių kalbų peržengia nacionalines sienas. Imigrantų ar pabėgėlių kalbos papildoma Europos lingvistinį paveikslą;
- (15) mokyklos vis geriau suvokia, jog būtina užtikrinti, kad vaikai, nepriklausomai nuo jų kilmės ir pirmosios kalbos, pasiektų labai gerą mokomosios kalbos lygį, prireikus pasitelkiant specialias paramos priemones. Tai padeda užtikrinti nešališkumą ir lygias galimybes ir sumažina mokyklos nebaigimo riziką;
- (16) kalbinis sąmoningumas mokyklose galėtų apimti visų mokinių raštingumo ir daugiakalbystės kompetencijų (įskaitant kalbų, kurių nemokoma mokykloje, žinias) suvokimą ir supratimą. Priklausomai nuo aplinkybių ir tikslo, mokyklos gali atskirti skirtingus reikiamos daugiakalbystės kompetencijos lygius, atitinkančius kiekvieno besimokančio asmens poreikius, aplinkybes, gebėjimus ir interesus;
- (17) kai kurių mokomųjų dalykų, įskaitant šiuolaikines užsienio kalbas, mokytojų trūkumas laikomas problema daugiau nei pusėje Europos Sąjungos švietimo sistemų; kelios valstybės narės įgyvendino reformas arba ėmėsi paskatų, kad išspręstų kalbų mokytojų trūkumo problemą. Tos reformos ir paskatos galėtų apimti stipendijas, siekiant pritraukti kalbų studijų absolventus, dirbančius kitose srityse, dirbti mokytojais, arba mokytojų rengimo programų pertvarką;

(*) Europos Komisija (2012 m.). Pirmojo Europos kalbinės kompetencijos tyrimo santrauka.

- (18) pradėjus įgyvendinti iniciatyvas, skirtas pagrindinėms kompetencijoms mokyklinio ugdymo etapu gerinti, be kita ko, geriau susiejant gyvenimo patirtį ir akademinį mokymąsi, naudojant skaitmenines technologijas ir remiant inovacijas mokyklose, imta skirti daugiau dėmesio mokymosi rezultatams. Šiomis iniciatyvomis taip pat prisidedama prie daugiakalbystės kompetencijos įgijimo;
- (19) nustatyta, kad integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas, t. y. dalyko mokymas užsienio kalba, ir kalbų mokymasis pasitelkiant skaitmenines ir internetines priemones yra veiksmingas įvairiausiems besimokantiems asmenims. Kalbų mokytojai visoje Europoje galėtų naudotis tęstinio profesinio tobulėjimo galimybėmis tiek atnaujindami savo skaitmenines kompetencijas, tiek mokydami, kaip geriausiai papildyti mokymo praktiką naudojant skirtingą metodiką ir naujas technologijas. Šioje srityje jiems galėtų praversti atvirųjų švietimo išteklių rinkinys, atsižvelgiant į Europos Tarybos darbą;
- (20) prie daugiakalbystės kompetencijos nustatymo ir ugdymo prisidedama įvairiomis Europos iniciatyvomis. Bendra Europos kalbų mokėjimo orientacinė sistema, kuri yra skaidri, nuosekli ir išsami orientacinė priemonė, skirta kompetencijos lygiui įvertinti ir palyginti, remiamas visų kalbų mokymasis ir mokymas. Šioje sistemoje išskiriami pradedančiojo vartotojo, pažengusio vartotojo ir įgudusio vartotojo lygiai, o paskutinį lygį pasiekęs vartotojas gali dirbti arba studijuoti ta kalba. Siekiant, kad sistema būtų lengviau prieinama didesnei visuomenės daliai, 2018 m. ši priemonė buvo papildyta naujais tarpininkavimo, gestų kalbų ir kitų sričių, taip pat jaunų besimokančių asmenų aprašais;
- (21) „Europass“ kalbų pasas yra standartinis kalbų mokėjimui įsivertinti skirtas šablonas, kuriam naudojama Bendra Europos kalbų mokėjimo orientacinė sistema. Jis padeda piliečiams informuoti apie savo kalbų mokėjimą judumo laikotarpiu švietimo, darbo ar mokymo tikslais ir kartu taip pat padeda darbdaviams suprasti, kaip kalbas moka darbuotojai;
- (22) Europos kalbų ženklų (*) įvertinamas meistriškumas ir inovacijos visų dalyvaujančių šalių kalbų mokymo srityje. Šiuo ženklu mokyklos ir kitos įstaigos skatinamos naudoti naują metodiką ir strategijas, siekiant įgyvendinti vietos, regiono, nacionalinio arba Europos lygmens prioritetus. Šis ženklas padėjo didinti informuotumą apie Europos bendradarbiavimą kalbų mokymo ir mokymosi srityje ir skatinti daugiakalbę dinamišką švietimo sektoriuose;
- (23) visos valstybės narės yra pripažinusios, kad Sąjungoje reikia skatinti daugiakalbystę ir ugdyti daugiakalbystės kompetenciją. Siekdama sudaryti tikslesnę daugiakalbystės kompetencijos lygio Sąjungoje vaizdą Europos Komisija parengs pasiūlymą dėl naujo Europos švietimo ir mokymo lyginamųjų standartų rinkinio, įskaitant duomenų rinkimo galimybes, kuris gali apimti Europos kalbinių kompetencijų lyginamąjį standartą. Šie lyginamieji standartai bus aptarti ir dėl jų bus sprendžiama Taryboje kuriant naują švietimo ir mokymo strateginę programą, skirtą laikotarpiui po 2020 m.;
- (24) nors pripažįstama, kad daugiakalbystės kompetencija ugdoma visą gyvenimą ir galimybių reikėtų teikti visais gyvenimo etapais, šioje rekomendacijoje visų pirma dėmesio skiriama pradiniam ir viduriniam ugdymui ir mokymui, įskaitant, kai įmanoma, ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą ir pirminį profesinį rengimą ir mokymą;
- (25) šioje rekomendacijoje visapusiškai laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų.

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

atsižvelgiant į nacionalinius ir Europos teisės aktus, turimus išteklius ir šalies aplinkybes ir glaudžiai bendradarbiaujant su visais suinteresuotaisiais subjektais:

1. ieškoti galimybių padėti visiems jaunuoliams iki vidurinės mokyklos baigimo pasiekti, kai įmanoma, bent vienos kitos Europos kalbos kompetencijos lygį (be mokomųjų kalbų), kad jie galėtų veiksmingai vartoti kalbą socialiniais, mokymosi ir profesiniais tikslais, taip pat skatinti pasiekti papildomos (trečios) kalbos lygį, kuris leistų jiems pakenkamai laisvai bendrauti⁽¹⁰⁾;
2. taikyti visapusiškus požiūrius siekiant pagerinti kalbų mokymą ir mokymąsi atitinkamai nacionaliniu, regiono, vietos arba mokyklos lygmenimis ir, kai tinkama, pasinaudojant priede pateiktais politikos pavyzdžiais;

(*) Europos kalbų ženklas suteikiamas nacionaliniu lygmeniu ir remiamas pagal programą „Erasmus+“.

⁽¹⁰⁾ Klasikinių kalbų, pavyzdžiui senovės graikų ir lotynų kalbų, išmokimas gali būti įtrauktas į besimokančio asmens kalbų bagažą.

3. užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į visus pradinio ir vidurinio ugdymo sektorius, pradedant kuo anksčiau ir įtraukiant pirminį profesinį rengimą ir mokymą;
4. taikant tokius visapusiškus požiūrius, remti kalbinio sąmoningumo plėtojimą mokyklose ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigose:
  - a) aktyviai remiant ir pripažįstant besimokančių asmenų ir mokytojų judumą, be kita ko, išnaudojant atitinkamų Sąjungos finansavimo programų teikiamas galimybes;
  - b) gerinant mokomųjų kalbų kompetenciją kaip tolesnio visų besimokančių asmenų, ypač iš migrantų, pabėgėlių arba mažiau galimybių turinčių šeimų, mokymosi ir pasiekimų mokykloje pagrindą;
  - c) padedant besimokantiems asmenims plėsti savo kompetencijas mokomosiomis kalbomis, tuo tikslu padedant mokytojams atsižvelgti į konkrečios kalbos vartojimą savo mokomųjų dalykų srityse, įskaitant informuotumo apie įvairius kalbos registrus ir specialų žodyną didinimą;
  - d) skatinant tęstinumą kalbų mokyme pereinant iš vieno mokyklos lygio į kitą;
  - e) branginant besimokančių asmenų kalbų įvairovę ir naudojantis ja kaip mokymosi šaltiniu, be kita ko, į kalbų mokymo procesą įtraukiant tėvus, kitus prižiūrinčius asmenis ir platesnę vietos bendruomenę;
  - f) nagrinėjant galimybes įvertinti ir patvirtinti kalbines kompetencijas, kurios nėra įtrauktos į mokymo programą, tačiau kurias mokiniai įgijo savaiminio mokymosi būdu (pavyzdžiui, besimokančių asmenų iš migrantų, pabėgėlių arba dvikalbių šeimų atveju) arba dalyvaujant kitos šalies, kurioje besimokantis asmuo anksčiau gyveno, formaliuoju mokyklų sistemoje, pavyzdžiui, plečiant kalbų, kurias būtų galima įtraukti į mokyklą baigiančių asmenų kvalifikaciją, spektrą;
  - g) stiprinant Bendros Europos kalbų mokėjimo orientacinės sistemos naudojimą, visų pirma įkvepiant pokyčius kalbų mokymo programose, kalbų testuose ir vertinimo procese;
  - h) užtikrinant paramą mokykloms siekiant apibrėžti savo požiūrį į kalbų mokymąsi, kartu laikantis nacionalinės teisės aktų ir padedant mokykloms aktyviai vertinti savo kalbų įvairovę ir ja naudotis;
  - i) suteikiant galimybių mokykloms ir mokymo centrams stiprinti savo europinę perspektyvą, pavyzdžiui, toliau taikant Europos kalbų ženklą, plėtojant mokyklų ženklus su konkrečia europine perspektyva ir organizuojant nacionalinius renginius kalbų įvairovės tema;
5. padėti mokytojams, instruktoriams, inspektoriams ir mokyklų vadovams ugdyti kalbinį sąmoningumą:
  - a) kai tinkama, investuojant į kalbos mokytojų pirminį ir tęstinį rengimą, siekiant didinti jų kompetenciją ir pritraukti bei išlaikyti darbuotojus, kad būtų išlaikyta plati kalbų pasiūla pradinio ugdymo ir vidurinio ugdymo bei mokymo sistemose;
  - b) skatinant savanorišką įstaigų, atsakingų už pirminį ir tęstinį kalbų mokytojų rengimą, tarpusavio bendradarbiavimą;
  - c) į mokytojų ir mokyklos vadovų pirminį rengimą ir tęstinį profesinį tobulėjimą įtraukiant pasirengimą kalbų įvairovei klasėje;
  - d) propaguojant studentų, siekiančių įgyti pedagogo kvalifikaciją, studijų laikotarpius užsienyje, kartu skatinant visų mokytojų, instruktorių, inspektorių ir mokyklų vadovų judumą;
  - e) skatinant judumo mokymosi tikslais integravimą į kalbų mokytojų rengimo programą ir tokio judumo pripažinimą, kad ką tik studijas baigę kalbų mokytojai būtų praleidę, pageidautina, vieną semestrą mokydamiesi arba mokydami užsienyje, ypač pagal programą „Erasmus+“;
  - f) skatinant pasitelkti iniciatyvą „eTwinning“⁽¹⁾ ir naudoti kitų formų virtualų bendradarbiavimą, taip pat tiesioginio tinklo kūrimą, siekiant praturtinti mokymosi patirtį mokyklose ir ugdyti mokytojų bei mokinių daugiakalbystės kompetenciją;
  - g) skatinant kalbų ir kitų dalykų mokytojų bendradarbiavimu grindžiamą mokymą;

⁽¹⁾ „eTwinning“ – mokytojų (nuo ikimokyklinio ugdymo įstaigų iki vidurinių mokyklų) bendruomenė, veikianti saugioje interneto platformoje.

6. skatinti novatoriškos, įtraukios ir daugiakalbystės pedagogikos mokslinius tyrimus ir naudojimąsi ja, be kita ko, pavyzdžiui, naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis, gebėjimu suprasti kitas kalbas ir būdais, kaip mokyti žmones per užsienio kalbą (integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas), ir pasitelkti novatorišką mokytojų pirminių rengimą;
7. užtikrinti, kad skirtingais švietimo ir mokymo etapais įgyjama kalbinė kompetencija būtų stebima, taip papildant turimą informaciją apie kalbų mokymosi užtikrinimo procesą;
8. naudojantis turimomis sistemomis ir priemonėmis pranešti apie patirtį ir pažangą propaguojant kalbų mokymąsi.

PALANKIAI VERTINA KOMISIJOS KETINIMĄ:

9. remti su šia rekomendacija susijusius tolesnius veiksmus sudarant valstybėms narėms palankesnes sąlygas mokytis vieniems iš kitų ir drauge su valstybėmis narėmis rengiant daugiakalbes priemones ir išteklius, pavyzdžiui:
  - a) gaires, padedančias susieti kalbų mokymą ir vertinimą su Bendra Europos kalbų mokėjimo orientacine sistema ⁽¹²⁾;
  - b) įrodymais grindžiamas gaires dėl naujų mokymosi formų ir rėmimo metodų taip pat tų kalbų, kurios nėra įtrauktos į mokymo programą, atveju;
  - c) skaitmenines priemones, skirtas kalbų mokymuisi ir švietimo darbuotojų profesiniam tobulėjimui kalbų mokymosi srityje, tokias kaip atviri masinio nuotolinio mokymo kursai, įšivertinimo priemonės ⁽¹³⁾, tinklai, įskaitant „eTwinning“ ir internetinėje Europos mokyklinio ugdymo platformoje „School Education Gateway“ siūlomą iniciatyvą „Teacher Academy“;
  - d) metodiką ir priemones, remiančias daugiakalbystės kompetencijos stebėseną Sąjungoje;
10. didinti bendrojo lavinimo, profesinio rengimo ir mokymo mokyklų mokinių ir mokytojų, instruktorių, inspektorių ir mokyklų vadovų judumą pagal programą „Erasmus+“ ir apskritai remti Sąjungos lėšų, pvz., programų „Erasmus+“, „Horizontas 2020“, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) arba, kai tinkama, Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšų, naudojimą, įgyvendinant šią rekomendaciją ir jos priedą, nedarant poveikio deryboms dėl kitos daugiametės finansinės programos;
11. stiprinti bendradarbiavimą su Europos Taryba ir Europos šiuolaikinių kalbų centru kalbų mokymosi srityje, siekiant paskatinti novatoriškų metodų naudojimą mokant ir mokantis kalbų, taip pat didinti informuotumą apie svarbų kalbų mokymosi vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje;
12. pranešti apie su rekomendacijos įgyvendinimu susijusius tolesnius veiksmus, visų pirma pasitelkiant turimas sistemas ir priemones.

Priimta Briuselyje 2019 m. gegužės 22 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

C. B. MATEI

⁽¹²⁾ Remiantis patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis, kurias sukaupė Europos Taryba, kurdama ir naujindama sistemą, ir Europos šiuolaikinių kalbų centras ir Europos Komisija, taikydami šį darbą mokytojų rengimui pasitelkiant bendrai finansuojamus projektus.

⁽¹³⁾ Šiuo metu kalbinės kompetencijos įšivertinimo priemonę siūlo *Europass*, o jos veikimas ir veiksmingumas bus vertinamas įgyvendinant naują sprendimą dėl *Europass*.

PRIEDAS

Kalbinis sąmoningumas mokyklose – visapusiško požiūrio į kalbų mokymąsi plėtojimas

Visapusiškas požiūris į kalbų mokymąsi galėtų prisidėti prie Rekomendacijos dėl kalbų mokymosi įgyvendinimo. Šiame priede išvardyti keli pedagoginiai principai ir gerosios praktikos pavyzdžiai, kuriais kartu siekiama didinti bendrą kalbinį sąmoningumą mokyklose, siekiant galutinio tikslo – pagerinti kalbų mokymosi rezultatus.

Kalbos mokymas yra reikšmingas visų mokomųjų dalykų aspektas: klasėje kalba vartojama įvairiais būdais ir atlieka labai svarbų vaidmenį mokantis ir suprantant dalyko turinį. Geras akademinės kalbos mokėjimas yra neatsiejamas nuo dalykinių žinių įgijimo ir supratimo.

Didinant kalbinį sąmoningumą mokyklose ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigose būtų galima skatinti supratimą, kad kalbos mokymasis yra dinamiškas ir tęstinis procesas – pirmosios kalbos, įvairių jos registrų ir stilių mokymasis vyksta nuolat ir yra glaudžiai susijęs su kitų kalbų mokymusi įvairiais lygmenimis, atitinkančiais kiekvieno besimokančio asmens aplinkybes, poreikius ir interesus.

Kalbinis sąmoningumas mokyklose ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigose galėtų paskatinti susimąstyti apie kalbos aspektą visais mokyklos organizacijos, mokymo ir praktikos lygmenimis: ugdant raštingumą, mokantis užsienio kalbų, dėstant dalykus, pripažįstant kitas mokinių vartojamas kalbas, bendraujant su tėvais ir platesnėje mokyklos aplinkoje ir pan.

Tokį kalbinio sąmoningumo supratimą galima paskatinti glaudžiai bendradarbiaujant įvairiems mokyklos bendruomenės nariams, idealiu atveju taikant mokyklos kaip besimokančios organizacijos koncepciją ar vadovaujantis holistiniu požiūriu į mokyklą.

Siekiant remti kalbinį sąmoningumą mokyklose ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigose, toliau pateikiama gerosios praktikos pavyzdžių.

1. Daugiakalbystė mokyklose ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigose

- Teigiamas požiūris į kalbų įvairovę gali padėti sukurti kalboms palankią aplinką, kurioje mokymasis ir įvairių kalbų vartojimas yra suvokiamas kaip turtas ir išteklius. Galima ugdyti ir skatinti kalbų mokymosi svarbos, taip pat ugdymo, pažinimo, socialinės, tarpkultūrinės, profesinės ir ekonominės naudos, kurią teikia platesnis kalbų vartojimas, suvokimą.
- Kalbinės kompetencijos ir kalbinio sąmoningumo ugdymą galima integruoti įvairiose mokymo programų srityse. Susiejus kalbas ir kitus mokomuosius dalykus galima sudaryti sąlygas autentiškesniam mokymuisi, geriau atspindinčiam realias gyvenimo situacijas.
- Motyvaciją mokytis kalbų galima didinti susiejant ugdymo turinį su pačių besimokančių asmenų gyvenimu ir interesais ir atsižvelgiant į savaiminį mokymąsi bei skatinant sinergiją su užklasine veikla. Kasdienio praktiško kalbos vartojimo ir mokyklų ar profesinio rengimo ir mokymo įstaigų ryšį galima stiprinti pripažįstant ankstesnį kalbų mokymąsi ir suteikiant galimybę savaiminio mokymosi būdu (pavyzdžiui, besimokančių asmenų iš migrantų, pabėgėlių arba dvikalbių šeimų atveju) arba dalyvaujant kitos šalies, kurioje besimokantis asmuo anksčiau gyveno, formalioje mokyklų sistemoje įgytą daugiakalbystės kompetenciją įtraukti į mokyklos baigimo pažymėjimus.
- Visas besimokančio asmens kalbų bagažas gali būti vertinamas ir remiamas mokykloje bei naudojamas kaip metodinis išteklius visų besimokančių asmenų tolesniam mokymuisi. Mokiniai gali vieni kitiems padėti mokytis, paaiškinti savo kalbą (-as) kitiems ir palyginti kalbas.
- Be pagrindinių visame pasaulyje vartojamų kalbų, mokyklos galėtų teikti galimybę mokytis įvairesnių kalbų. Kokias kalbas įtraukti, gali būti sprendžiama atsižvelgiant į tai, ar šalyje yra dvi ar daugiau valstybinių kalbų, arba į tai, ar yra interesų skatinti kaimyninės šalies kalbos mokymąsi.

- Pasienio regionuose sukūrus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų ir mokyklų partnerystes vaikai bus skatinami nuo ankstyvo amžiaus mokytis kaimyninės šalies kalbos, taip pat bus mažinamas kalbos barjeras pasienio regionuose.
- Toliau skatinti mokyklas ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigas minėti Europos kalbų dieną ir naudoti Europos kalbų ženklą, siekiant propaguoti kalbų mokymąsi ir kalbų įvairovę. Propaguoti mokyklų ženklus su konkrečiu europiniu aspektu siekiant skatinti europinę mokyklų ir mokymo centrų perspektyvą.

2. Veiksmingas ir novatoriškas mokymas geresniam kalbų mokymuisi užtikrinti

- Siekiant pagerinti kalbų mokymąsi, mokymą ir vertinimą, būtų galima visapusiškai išnaudoti skaitmeninių priemonių potencialą. Technologijos gali labai padėti plėsti kalbų pasiūlą, suteikti galimybių susipažinti su kalbomis, taip pat jos gali būti labai naudingos remiant tų kalbų, kurių nėra mokoma mokykloje, mokymąsi. Šiuo požiūriu labai svarbus mokymosi aspektas gali būti kritinio mąstymo ir gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ugdymas bei tinkamas ir saugus technologijų naudojimas.
- Virtualus mokyklų tarpusavio bendradarbiavimas įgyvendinant iniciatyvą „eTwinning“ ir kitokių formų virtualus bendradarbiavimas gali sudaryti sąlygas jaunimui geriau mokytis kalbų, bendrauti su bendraamžiais iš kitų šalių ir pasiruošti judumui siekiant studijuoti, mokytis ar savanoriauti užsienyje.
- Mokinių judumas, be kita ko, pagal programą „Erasmus+“, galėtų tapti įprasta mokymosi proceso dalimi. Tai turėtų apimti virtualųjį ir platesnio masto personalo judumą.
- Kalbų mokymosi eigai stebėti ir vertinti mokytojai, instruktoriai ir besimokantys asmenys gali taikyti įvairius diagnostinio, ugdomojo ir baigiamojo vertinimo metodus; pažangai įvertinti naudojami individualūs kalbų aplankai, pavyzdžiui, pasitelkiant Europos kalbų aplanką arba *Europass* kalbų aplanką.

3. Parama mokytojams ir instruktoriams

- Šiuolaikinių kalbų mokytojai galėtų būti skatinami dalyvauti mainų programose, vykdomose kartu su šalimis, kuriose kalbama ta kalba; tai būtų jų pirminio rengimo ir (arba) tolesnio profesinio tobulėjimo dalis. Kiekvienas ką tik studijas baigęs kalbų mokytojas galėtų būti praleidęs, pageidautina, vieną semestrą mokydamasis ar mokydamas užsienyje.
- Kitų dalykų nei šiuolaikinių kalbų mokytojai ir instruktoriai galėtų įgyti kalbinį sąmoningumą ir žinių apie kalbos didaktiką bei išmolti paramos besimokantiems asmenims teikimo strategijų.
- Pasinaudojant valstybių narių tarpusavio mainų programų teikiamomis galimybėmis į kalbų mokymo procesą būtų galima įtraukti kalbų asistentus.
- Mokytojams būtų galima suteikti tęstinio profesinio tobulėjimo galimybių (pavyzdžiui, dalyvaujant tinkluose, profesinės praktikos bendruomenėse, masinio nuotolinio kalbų mokymo kursuose, kompetencijos centrų, bendro mokymosi internetu veikloje, bendradarbiavimu grindžiamų veiksmų tyrimuose ir pan.), kad jie būtų nuolat informuojami apie naujoves pedagogikos srityje ir keltų kvalifikaciją.

4. Partnerystė ir ryšiai platesnėje mokyklos aplinkoje kalbų mokymuisi remti

- Mokyklos ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigos galėtų bendradarbiauti su tėvais, kaip jie galėtų remti vaikų kalbų mokymąsi, ypač kai vaikai auga aplinkoje, kurioje vartojama daugiau nei viena kalba, arba namuose vartoja kitą kalbą nei mokykloje vartojama kalba.
- Mokyklos ir profesinio rengimo ir mokymo įstaigos gali plėtoti partnerystę su kalbų centrais ir (arba) kalbų laboratorijomis, viešosiomis bibliotekomis, kultūros centrais arba kitomis kultūros asociacijomis, universitetais ir mokslinių tyrimų centrais, kad sukurtų patrauklesnę mokymosi aplinką, sudarytų sąlygas mokytis įvairesnių kalbų, pagerintų ir atnaujintų mokymo praktiką.
- Mokyklos, profesinio rengimo ir mokymo įstaigos ir savivaldybės gali sutelkti išteklius, kad galėtų sukurti daugiau kalbų siūlančius kalbų centrus, siekiant palaikyti retesnių kalbų ir (arba) kalbų, kurių nėra mokoma mokykloje, vartojimą.
- Regione ar plačiau bendradarbiaujant su darbdaviais galima padėti geriau suprasti daugiakalbystės kompetencijos svarbą profesiniame gyvenime ir galima užtikrinti, kad įgyta daugiakalbystės kompetencija veiksmingai didintų įsidarbinimo galimybę.

-
- Pasienuose būtų galima skatinti tarpvalstybinę švietimo ir mokymo įstaigų partnerystę. Studentų, mokytojų, instruktorių ir administracijos darbuotojų, taip pat doktorantų ir tyrėjų judumą būtų galima palengvinti teikiant informaciją ir rengiant kursus kaimyninėje šalyje vartojamomis kalbomis. Skatinant daugiakalbystę pagal tokias tarpvalstybines partnerystes galima parengti absolventus patekti į darbo rinką abipus sienos.
  - Skatinti mokytojų rengimo įstaigų tarpusavio bendradarbiavimą.
-

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

Tarybos išvados dėl Tarybos rekomendacijos dėl įgūdžių tobulinimo kryptių – naujų galimybių suaugusiesiems įgyvendinimo

(2019/C 189/04)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

1. PRIMINDAMA politinį šio klausimo kontekstą, išdėstyta šių išvadų priede, visų pirma tai, kad
  - a) švietimo socialinis aspektas pagal pirmąjį Europos socialinių teisių ramsčio principą reiškia, kad kiekvienas turi teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, kad galėtų išsaugoti ir įgyti įgūdžių, leidžiančių visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir sėkmingai keisti statusą darbo rinkoje ⁽¹⁾;
  - b) pagal ketvirtą JT darnaus vystymosi tikslą siekiama užtikrinti įtraukų ir vienodą kokybišką švietimą ir visiems suteikti mokymosi visą gyvenimą galimybių. Kaip pažymėta Komisijos diskusijoms skirtame dokumente „Darni Europa – iki 2030 m.“, „permainos nieko neaplenkia. Kad būtų sukurta tvari ES ekonomika, kurioje įgyvendinti JT darnaus vystymosi tikslai, būtinas švietimas, mokslas, technologijos, moksliniai tyrimai ir inovacijos“;
  - c) 2018 m. gegužės 22 d. Taryba priėmė Išvadas dėl artėjimo prie Europos švietimo erdvės vizijos ⁽²⁾, kuriose nustatė, kad Europos švietimo erdvė turėtų būti grindžiama mokymosi visą gyvenimą tęstinumu, ir akcentavo, kad iniciatyvos pagal Europos švietimo erdvę turėtų apimti visų lygmenų bei rūšių švietimą ir mokymą, įskaitant suaugusiųjų švietimą ir profesinį rengimą bei mokymą.
  - d) visuomenės senėjimas Europoje, ilgesnė gyventojų gyvenimo trukmė ir poreikis skatinti kartų bendradarbiavimą, spartėjantys pokyčiai darbo rinkoje, naujai atsirandančios darbo formos ir skaitmeninių technologijų skverbtis į visus kasdienio gyvenimo aspektus lemia didėjantį naujų įgūdžių ir aukštesnio lygio įgūdžių, žinių ir kompetencijų poreikį; dėl to kyla dar didesnis poreikis tobulinti visų žmonių, kurie dar neturi pagrindinių gebėjimų ar neįgiję kvalifikacijos, kad būtų užtikrintos jų įsidarbinimo galimybės ir aktyvus pilietiškumas, įgūdžius ar vykdyti jų perkvalifikavimą;
  - e) atsižvelgiant į šiuo metu dabar darbo rinkose vykstančius didžiulius pokyčius, įtraukus ir kokybiškas švietimas ir mokymas – teikiami visais gyvenimo etapais – tapo dar svarbesni, o Sąjungai iškilo įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo būtinybė, kuriai patenkinti reikia strateginių požiūrių dėl mokymosi visą gyvenimą ir įgūdžių ugdymo; kai kurie duomenys rodo, kad jau 2022 m. 54 % visų darbuotojų reikės reikšmingo įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Dok. 13129/17.⁽²⁾ OL C 195, 2018 6 7, p. 7.⁽³⁾ Pasaulio ekonomikos forumas. 2018 m. ataskaita „Darbo vietų ateitis“.

- f) Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) suaugusiųjų mokymosi rodiklis Sąjungoje per pastarąjį dešimtmetį nepakito: 2017 m. 10,9 % suaugusiųjų senieji pradėjo tam tikros formos mokymosi veiklą, palyginti su 2020 m. nustatyto 15 % rodikliu ⁽⁴⁾;
- g) Europos semestro kiekvienai šaliai skirtose rekomendacijose nurodyta, kad įgūdžių tobulinimas, perkvalifikavimas ir mokymasis visą gyvenimą yra vienas iš svarbiausių uždavinių, kuriuos ateityje turės spręsti įvairios valstybės narės;
- h) 2017 m. 61 mln. 25–64 m. amžiaus suaugusiųjų Sąjungoje nutraukė savo formalųjį švietimą dar nebaigę vidurinio ugdymo ⁽⁵⁾; tuo pačiu metu mokyklos nebaigusių asmenų dalis 2017 m. buvo 10,6 % ir dabar priartėjo prie 2020 m. nustatyto rodiklio, t. y. mažiau nei 10 %, tačiau atskirų šalių rodikliai labai skiriasi; 43 % Sąjungos gyventojų skaitmeniniai įgūdžiai yra nepakankamo lygio, o 17 % apskritai tokių įgūdžių neturi ⁽⁶⁾; maždaug 20 % EBPO suaugusiųjų įgūdžių tyrime (PIAAC) ⁽⁷⁾ dalyvaujančių šalių suaugusių gyventojų pagrindiniai gebėjimai, pavyzdžiui, raštingumas ir gebėjimas skaičiuoti, yra menki. Todėl būtina kuo greičiau skirti dėmesio mokymo teikimui tokiems suaugusiesiems;
- i) nėra vieno visiems tinkančio metodo; dirbantieji, bedarbiai ir darbo rinkoje neaktyvūs asmenys, taip pat daug įvairių pogrupių turi konkrečių poreikių; įvertinus ir patvirtinus teisėtai šalyse gyvenančių migrantų ir pabėgėlių įgūdžius ir kompetencijas, taip pat patobulinus jų įgūdžius ir juos perkvalifikavus, bus paspartintas jų patekimas į darbo rinką ir sklandi integracija į naujas bendruomenes;
- j) investavimas į įgūdžių tobulinimą ir perkvalifikavimą gali padaryti didelį ekonominį poveikį, įskaitant didesnę našumą ir ekonomikos augimą; geresnius įgūdžius ir daugiau kompetencijų turinčius gyventojus, gebančius skatinti inovacijas ir technologinę pažangą ⁽⁸⁾; didėjančias mokesťines pajamas ir mažėjančias viešąsias išlaidas, kurias lemia geresnė asmenų sveikata, socialinis ir pilietinis dalyvavimas ir žemesnis dalyvavimo nusikalstamoje veikloje lygis ⁽⁹⁾;
- k) dėl įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo gali pagerėti asmenų įsidarbinamumas, padidėti atlyginimas, pagerėti sveikata ir gerovė, suaktyvėti pilietiškumas ir padidėti socialinė įtrauktis. Tačiau asmenims ir darbdaviams gali būti sunku suprasti šį poveikį ir todėl jie gali nepakankamai investuoti į įgūdžių tobulinimą ir perkvalifikavimą; dėl to reikia nustatyti tinkamas paskatas didinti informuotumą ir motyvaciją toliau mokytis;
- l) atsižvelgdama į tai, 2016 m. gruodžio 19 d. Taryba priėmė Rekomendaciją dėl įgūdžių tobulinimo kryptių – naujų galimybių suaugusiesiems (toliau – Rekomendacija) ⁽¹⁰⁾, kurioje raginama nustatyti strateginį ir koordinuotą požiūrį dėl bendrų mokymosi galimybių suteikimo Sąjungos 61 mln. ⁽¹¹⁾ menkus įgūdžius turinčių ir (arba) žemos kvalifikacijos suaugusiųjų ir siekta remti žemo įgūdžių ir kvalifikacijų lygio suaugusiuosius, kad būtų pagerinti jų pagrindiniai gebėjimai, t. y. rašymo, skaičiavimo ir skaitmeniniai įgūdžiai, ir (arba) jie įgytų įvairesnių įgūdžių, žinių ir kompetencijų, taip pat siekiant aukštesnės kvalifikacijos;
- m) Rekomendacijoje dėl įgūdžių tobulinimo kryptių valstybėms narėms rekomenduojama pasiūlyti menkus įgūdžius turintiems ir (arba) žemos kvalifikacijos suaugusiesiems suteikti įgūdžių tobulinimo galimybių, grindžiamų lengvai prieinama kryptimi, kurią sudaro trys etapai: įgūdžių vertinimas, siekiant nustatyti esamus įgūdžius ir įgūdžio tobulinimo poreikius; pateikti specialiai parengtą mokymosi ir mentorystės pasiūlymą sudarant sąlygas jiems atnaujinti įgūdžius ir pašalinti spragas; sudaryti galimybę, kad jų įgyti įgūdžiai, žinios ir kompetencijos būtų patvirtintos ir pripažintos, kad jie įgytų kvalifikacijas ar galimybių įsidarbinti;

⁽⁴⁾ Darbo jėgos tyrimas, 2018 m.

⁽⁵⁾ Darbo jėgos tyrimas, 2018 m.

⁽⁶⁾ Skaitmeninės aprėpties ir įgūdžių ataskaita, Europos Komisija, 2017 m. duomenys.

⁽⁷⁾ Airija, Austrija, Belgija – FL, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, JK, Lenkija, Lietuva, Nyderlandai, Prancūzija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija.

⁽⁸⁾ EBPO, PIAAC, 2016 m.

⁽⁹⁾ „Įgūdžių svarba“, EBPO, 2016 m.

⁽¹⁰⁾ OL C 484, 2016 12 24, p. 1.

⁽¹¹⁾ 2017 m. 61,3 mln. 25–64 m. amžiaus žmonių turėjo ne didesnę kaip pagrindinio ugdymo kvalifikaciją (Eurostatas, Darbo jėgos tyrimas, 2018 m.). 2012 m., kai buvo renkami duomenys PIAAC, Darbo jėgos tyrime buvo užfiksuota, kad 70 mln. 25–64 m. amžiaus žmonių turėjo ne didesnę kaip pagrindinio ugdymo kvalifikaciją. Šis skaičius nuo to laiko kasmet mažėja, visų pirma nes: a) 25 m. pasiekiančių asmenų išsilavinimo lygis yra aukštesnis, nes daugiau jaunų žmonių įgyja vidurinio ugdymo ar jam lygiavertį lygio išsilavinimą, ir b) pensinio amžiaus žmonių išsilavinimo lygis paprastai yra žemesnis, išskyrus kai kurias Rytų Europos šalis.

2. ATKREIPIA DĖMESĮ Į Komisijos tarnybų darbinį dokumentą ⁽¹²⁾, kuriame įvertinamos įgyvendinimo priemonės, paskelbtą laikantis Rekomendacijos nuostatų;
3. PAŽYMI, kad buvo padaryta pažanga, visų pirma:
  - a) Rekomendacijos priėmimas kai kuriose valstybėse narėse tapo postūmiu surengti nacionalinius debatus ir kritiškai apžvelgti esamas programas;
  - b) kai kurios valstybės narės rengiasi įgyvendinti naujas politikos darbotvarkes, skirtas suaugusiųjų gyventojų įgūdžių tobulinimui ir jų perkvalifikavimui, laikantis Rekomendacijos tikslų;
  - c) nors pagal daugumą priemonių, apie kurias pranešta, daugiausia dėmesio skiriama bedarbiams suaugusiesiems, kai kuriose valstybėse narėse taip pat daug dėmesio skiriama paramai žemos kvalifikacijos darbuotojams, turintiems darbą, kurie sudaro reikšmingą tikslinės grupės dalį;
  - d) daug valstybių narių naudojami įvairių formų parama, siūloma pagal Sąjungos programas;
4. PABRĖŽIA savo išpareigojimą laikytis Rekomendacijoje nustatyto plataus užmojo ir RAGINA valstybes nares, laikantis Rekomendacijos ir atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus, aplinkybes bei turimus išteklius ir glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais ir švietimo bei mokymo paslaugų teikėjais, kai įmanoma:
  - a) įdiegti tvarias ilgalaikes priemones, skirtas suaugusiųjų įgūdžių tobulinimui ir jų perkvalifikavimui, kaip dalį platesnio strateginio požiūrio dėl įgūdžių ugdymo visą gyvenimą;
  - b) laikytis nuoseklaus strateginio požiūrio dėl pagrindinių gebėjimų teikimo menkus įgūdžius turintiems ir (arba) žemos kvalifikacijos suaugusiesiems, kuris būtų grindžiamas visų atitinkamų susijusių subjektų veiklos koordinavimu ir partnerystėmis, – šis požiūris būtų holistinių įgūdžių strategijų ar veiksmų planų dalis;
  - c) skatinti partnerystes, kad būtų laikomasi holistinio požiūrio, įtraukiant atitinkamus subjektus, įskaitant socialinius partnerius iš visų (socialinės, užimtumo ir švietimo bei mokymo) politikos sričių, siekiant sujungti pagrindinių gebėjimų teikimą su kitomis paslaugomis, skirtomis menkus įgūdžius turintiems ir (arba) žemos kvalifikacijos suaugusiesiems;
  - d) didinti darbdavių, ypač MVĮ, informuotumą apie įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo svarbą ir apie esamus paramos mechanizmus, skirtus suaugusiųjų įgūdžių ugdymui, taip pat raginti juos propaguoti mokymo galimybes savo darbuotojams ir jiems jas siūlyti;
  - e) teikiant mokymą daugiausia dėmesio skirti tam, kad būtų padedama naudoti gavėjams įgyti bent minimalaus lygio tris pagrindinius gebėjimus, t. y. rašymo, skaičiavimo ir skaitmeninius įgūdžius, taip pat kitas bendrąsias kompetencijas, kurios yra svarbios siekiant aktyviai dalyvauti tvarioje visuomenėje ir turėti ilgalaikį darbą;
  - f) kai tikslinga, užtikrinti, kad toks mokymo teikimas apimtų tris etapus: įgūdžių vertinimą, specialiai parengtą ir lankstų mokymosi pasiūlymą ir įgūdžių, žinių ir kompetencijų patvirtinimą bei pripažinimą;
  - g) pasiūlyti mokymosi galimybes, kurios būtų specialiai pritaikytos pagal naudotojų individualius mokymosi poreikius, kaip nustatyta įgūdžių vertinime, ir pagrįstos informacija apie galimybes darbo rinkoje;
  - h) nustatyti aprėpties, informuotumo didinimo, orientavimo ir paramos priemones, įskaitant paskatas, skirtas sėkmingam iniciatyvos įgyvendinimui užtikrinti;
  - i) apsvaistinti galimybes plėtoti veiksmingos politikos ir veiksmų, siekiant sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių ir sumažinti menkus įgūdžius turinčių ir (arba) žemos kvalifikacijos suaugusiųjų procentinę dalį, sinergiją, pavyzdžiui, priemonių pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą ir pagal įgūdžių tobulinimo kryptis sinergiją;
  - j) įvertinti savo veiksmų poveikį tikslinės grupės pažangai siekiant įgyti įgūdžius ir kvalifikacijas, nurodytas Rekomendacijoje;

⁽¹²⁾ „Tarybos rekomendacija dėl įgūdžių tobulinimo kryptių – naujų galimybių suaugusiesiems: įgyvendinimo priemonių įvertinimas“, SWD(2019) 89 final.

5. PRAŠO Komisijos:

- a) toliau remti Rekomendacijos dėl įgūdžių tobulinimo kryptių įgyvendinimą, be kita ko, pasitelkiant valstybių narių ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų tarpusavio mokymąsi ir skelbiant specialius kvietimus teikti pasiūlymus, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama visų pirma pagalbai valstybėms narėms joms sprendžiant vertinimo ataskaitoje nurodytus uždavinius ir nagrinėjant galimybes, kurias suteikia sustiprintas ir novatoriškas nacionalinių suaugusiųjų mokymosi koordinatorių vaidmuo;
  - b) palengvinti įvairių sektorių bendradarbiavimą ir koordinavimą Europos lygmeniu, nustatant sąsajas su kitomis iniciatyvomis ir pasinaudojant Sąjungos finansavimo programomis, taip pat keitimąsi geros praktikos pavyzdžiais organizuojant tarpusavio mokymosi veiklą ir pasitelkiant tokias priemones kaip Europos suaugusiųjų mokymosi elektroninė platforma (EPALE) ir (arba) *Europass*;
  - c) formuluojant politikos pasiūlymus, be kita ko, dėl bendradarbiavimo sistemos po 2020 m., atsižvelgti taip pat į ilgalaikį suaugusiųjų mokymosi iššūkį ir į klausimą dėl suaugusiųjų, kurių įgūdžiai ar kvalifikacijos pasenę arba yra žemo lygio ir kuriems reikia galimybės naudotis įgūdžių tobulinimo kryptimis;
  - d) bendradarbiauti su Sąjungos įstaigomis (CEDEFOP, ETF) ir tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, EBPO, JT ir UNESCO, ir remtis jų praktine patirtimi, siekiant spręsti įgūdžių tobulinimo ir perkvalifikavimo uždavinius, be kita ko, atliekant atitinkamus mokslinius tyrimus ar analizę susaugusiųjų mokymosi ir įgūdžių vertinimo srityse (pvz., PIAAC).
-

PRIEDAS

Politinis kontekstas

1. 2008 m. spalio 3 d. Komisijos rekomendacija 2008/867/EB dėl iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties ⁽¹⁾.
2. 2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybių atstovų rezoliucijos – „Geresnis orientavimas visą gyvenimą integravimas į švietimo ir mokymosi visą gyvenimą strategijas“ projektas ⁽²⁾.
3. 2011 m. birželio 28 d. Tarybos rekomendacija dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių ⁽³⁾.
4. Tarybos rezoliucija dėl atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės ⁽⁴⁾.
5. 2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos rekomendacija dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo ⁽⁵⁾.
6. 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo ⁽⁶⁾.
7. 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita ⁽⁷⁾.
8. 2016 m. vasario 15 d. Tarybos rekomendacija dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką ⁽⁸⁾.
9. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė. Drauge dirbant didinti žmogiškąjį kapitalą, išdarbinimo galimybes ir konkurencingumą“ (2016 m. birželio 10 d.).
10. 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos rekomendacija dėl įgūdžių tobulinimo krypčių – naujų galimybių suaugusiesiems ⁽⁹⁾.
11. 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo ⁽¹⁰⁾.
12. 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2018/646 dėl bendros geresnių paslaugų, susijusių su įgūdžiais ir kvalifikacijomis, teikimo sistemos („Europass“), kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2241/2004/EB ⁽¹¹⁾.
13. 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų ⁽¹²⁾.
14. Tarybos išvados dėl artėjimo prie Europos švietimo erdvės vizijos ⁽¹³⁾.

⁽¹⁾ OL L 307, 2008 11 18, p. 11.

⁽²⁾ OL C 319, 2008 12 13, p. 4.

⁽³⁾ OL C 191, 2011 7 1, p. 1.

⁽⁴⁾ OL C 372, 2011 12 20, p. 1.

⁽⁵⁾ OL C 398, 2012 12 22, p. 1.

⁽⁶⁾ OL C 120, 2013 4 26, p. 1.

⁽⁷⁾ OL C 417, 2015 12 15, p. 25.

⁽⁸⁾ OL C 67, 2016 2 20, p. 1.

⁽⁹⁾ OL C 484, 2016 12 24, p. 1.

⁽¹⁰⁾ OL C 189, 2017 6 15, p. 15.

⁽¹¹⁾ OL L 112, 2018 5 2, p. 42.

⁽¹²⁾ OL C 189, 2018 6 4, p. 1.

⁽¹³⁾ OL C 195, 2018 6 7, p. 7.

Tarybos išvados dėl jaunuolių ir darbo ateities

(2019/C 189/05)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

KADANGI:

1. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategijoje pripažįstama, kad jaunuoliai yra savo gyvenimo kūrėjai, prisideda kuriant teigiamus pokyčius visuomenėje ir praturtina ES siekius ir kad jaunimo politika galima padėti sukurti erdvę, kurioje jaunuoliai gali pasinaudoti galimybėmis ir priimti europines vertybes. Atsižvelgiant į kintančią padėtį užimtumo srityje, Europos Sąjunga turėtų remti jaunuolių asmeninę raidą ir savarankiškumo ugdymąsi, stiprinti jų atsparumą ir suteikti jiems išteklių, reikalingų norint dalyvauti visuomeniniame gyvenime, ir taip padėti naikinti jaunimo skurdą ir visų formų diskriminaciją, taip pat padėti skatinti socialinę įtrauktį;
2. „darbo ateitis“ yra bendra sąvoka, kuria apibūdinama darbo vietų raida vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, kuriai poveikį daro tam tikros tendencijos. Įvairialypiame ES jaunimo kontekste „darbo ateičiai“, be kita ko, įtakos turi:
  - a) demografiniai pokyčiai ta prasme, kad dėl ES didėjančio ekonominio senėjimo indekso bus daromas spaudimas, kad didėtų tų asmenų, kurie įžengia į darbo rinką, našumo lygiai, siekiant kompensuoti patyrusių darbuotojų išėjimą į pensiją ir taip pat prisidėti remiant didesnes socialines išlaidas, taip pat ir dėl to, kad išaugs pagyvenusių žmonių skaičius. Nors šie pokyčiai atveria galimybes priežiūros sektoriuje, dėl jų taip pat gali būti reikalingas dialogas teisingumo tarp kartų klausimais;
  - b) pažanga technologijų ir inovacijų srityje, kuri, be kita ko, remiama ES bendrosios skaitmeninės rinkos ir mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros iniciatyvomis, dėl kurios, kaip numatoma, ekonomikoje bus labiau naudojamos skaitmeninės technologijos ir kai kurios darbo vietos taps neberekalingos, bet gali atsiverti užimtumo galimybių kitose ekonomikos srityse. Kad visi jauni europiečiai, be kita ko, turintys mažiau galimybių, gautų naudą iš tokių pokyčių, jiems turi būti suteiktos galimybės dalyvauti įtraukiamame ir kokybiškame formaliajame ir neformaliajame švietime, kuris padės tobulinti įvairiausias jų įgūdžius;
  - c) aukštesnės kvalifikacijos paklausa darbo rinkoje. Darbdaviai jau susiduria su sunkumais siekdami, kad būtų užimtos aukštesnio lygio ir vidutinio lygio darbo vietos, o tuo pačiu metu tarp darbuotojų yra triskart daugiau žemos kvalifikacijos žmonių, nei yra nekvalifikuoto darbo vietų⁽¹⁾. Nors žemos kvalifikacijos darbuotojų paklausa ir toliau skirtingu mastu mažėja visose valstybės narėse, į darbo rinką žengiantiems jaunuoliams bus reikalingas aukštesnio lygio švietimas ir mokymas, kurio metu jie įgytų bendrųjų mokymosi visą gyvenimą kompetencijų, taip pat specialiųjų skaitmeninių, profesinių ir asmeninių įgūdžių, kurie jiems padės valdant įvairias būsimas karjeros trajektorijas;
  - d) poreikis spręsti klimato kaitos klausimą, nes dėl ES užmojo pereiti prie konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos darbo rinkoje gali padidėti įgūdžių, reikalingų tokiuose sektoriuose kaip atsinaujinančiųjų išteklių energija, aplinkos atžvilgiu darni statyba ir modernizavimas arba darnus žemės ūkis, paklausa;
  - e) pasaulinės vertės grandinių, kuriose prekių gamyba ir paslaugų teikimas yra išplitęs po visus žemynus, augimas. Procesą palengvina ir naujos užimtumo formos, atsiradusios dėl, pavyzdžiui, platformų ekonomikos, kuri daro poveikį įprastiems darbdavio ir darbuotojo santykiams, darbo rinkos raidai ir teisės aktams užimtumo srityje. Reikia spręsti tokias problemas kaip pajamų neužtikrintumas, socialinės apsaugos stygius, dirbančiųjų skurdas, mažų garantijų darbo sąlygos ir bauginimai darbe;
3. jaunuoliai Europos Sąjungoje yra linkę į savo būsimą profesinį gyvenimą žvelgti su baime arba neužtikrintai⁽²⁾. Toks nerimas, ypač jei dar ir nepriimama į darbą, esama kokybės problemų dėl tinkamo darbo suradimo, dirbamas mažų garantijų darbas arba patiriamas socialinis spaudimas rasti ar išlaikyti darbo vietą, gali neigiamai paveikti jaunuolių emocinę būklę ir gali taip pat lemti psichikos ir fizinės sveikatos problemas ar didėjančią susirūpinimą tarp jaunų europiečių⁽³⁾;

⁽¹⁾ Eurostatas (2018 m.), ES darbo jėgos tyrimas.

⁽²⁾ Tarptautinė darbo organizacija (2018 m.), „Addressing the situation and aspirations of youth, Prepared for the 2nd Meeting of the Global Commission on the Future of Work“ (Sprendžiant jaunimo padėties ir siekių klausimą. Parengta Pasaulinės darbo ateities komisijos 2-am susitikimui).

⁽³⁾ Struktūrinio dialogo VI ciklas „Thematic report on Youth Goal no. 5 Mental Health and Wellbeing“ (Teminė ataskaita dėl Jaunimo tikslo Nr. 5: psichikos sveikata ir gerovė) (2018 m.).

4. su naujų formų užimtumu susijusi šiandieninė patirtis rodo, kad ateityje gali padaugėti lankstesnių darbuotojų įdarbinimo formų, ir tai gali daryti teigiamą poveikį darbuotojų pasiskirstymui ir asmenų, kurie pasirenka dirbti laisvai samdomą darbą, asmeninei gerovei. Kita vertus, nors tokias darbo vietas yra linkę užimti jaunuoliai, visų pirma turintys mažiau galimybių, yra didesnė rizika įstrigti mažų pajamų laikinosiose darbo vietose, kuriose teikiama nedidelė socialinė apsauga, o profesinio tobulėjimo tikimybė yra maža;
5. sėkmingai pereiti į darbo rinką ir keisti statusą darbo rinkoje, taip pat kurti patenkinimą teikiančią karjerą jaunuoliams gali padėti tvirtas įgūdžių pagrindas ir tinkamas orientavimas, taip pat kartu taikant kokybišką su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimą ir aukštos kokybės, pritaikomas ir pajėgias reaguoti švietimo ir mokymo sistemas, įskaitant mokymosi visą gyvenimą skatinimą;
6. siekiant užtikrinti tvirtą pažinimo pagrindą, įgūdžių, kuriais remiamas veiksmingas technologijų naudojimas ir supratimas, ugdymo skatinimas yra būtina sąlyga būsimo darbo kontekste. Šie įgūdžiai turėtų būti nukreipti ne tik į naujų technologijų įvaldymą, bet ir į supratimą, kaip jomis galima padėti daryti įtaką visuomenei. Lavindami savo gebėjimus, kad galėtų gauti faktinės naudos iš to, kad kinta darbo pobūdis, jaunieji europiečiai taip pat turėtų būti įgiję bendrųjų kompetencijų, apimančių socialinius emocinius įgūdžius, susijusius su, *inter alia*, problemų sprendimu, bendravimu, verslumo įgūdžiais, kritiniu mąstymu, kūrybiniu mąstymu, savęs pateikimu, saviraiška ir derybomis;
7. Europos socialinių teisių ramsčiu nustatoma, kad kiekvienas turi teisę „laiku gauti konkrečiai jam pritaikytą pagalbą siekiant pagerinti perspektyvas įsidarbinti ar pradėti dirbti savarankiškai. Tai, be kita ko, teisė į paramą ieškant darbo, mokantis ir persikvalifikuojant. Kiekvienas, keisdamas profesinę veiklą, turi teisę į savo socialinės apsaugos ir mokymų teisių perkėlimą“ ir „į sąžiningą ir vienodą požiūrį, kiek tai susiję su darbo sąlygomis, galimybe naudotis socialine apsauga ir galimybe mokytis.“ Todėl rengiant jaunimą darbu ateityje bus itin svarbu, kad „[jis] tur[ėtų] teisę į tolesnį mokymąsi, pameistrystę, mokomąją praktiką arba tinkamo lygio darbo pasiūlymą per 4 mėnesius nuo tapimo bedarbiu arba mokymosi pabaigos“. ⁽⁴⁾
8. į 2019–2027 m. ES jaunimo strategiją ir su juo susijusį 2019–2021 m. darbo planą buvo integruotos Europos jaunimo nuomonės ir vizija su darbu susijusiais klausimais, kaip atspindėta jaunimo tiksluose, visų pirma tikslu Nr. 7 „Kokybiškas darbas visiems“;

PABRĖŽIA, KAD:

9. būsimų kartų jauni europiečiai įžengs į darbo pasaulį, kuriame apstu galimybių ir iššūkių, atsižvelgiant į pasaulinį kontekstą, kuriame ES stengsis gerinti savo piliečių gyvenimo kokybę ir taip didinti savo ekonominį konkurencingumą, darbo našumą ir darbuotojų įgūdžius, taip pat užtikrinti, kad būtų įmanoma patenkinti jaunuolių siekius, lūkesčius ir užmojus;
10. kintantis darbo pobūdis gali daryti teigiamą poveikį jaunų europiečių ir būsimų kartų gyvenimams. Tuo pačiu metu būtina spręsti svarbius susirūpinimą keliančius klausimus ir reaguoti į pasekmes, kurie yra susiję su, *inter alia*, užimtumo formomis ir užimtumo statusu ir kurie kyla tokių pokyčių metu, visų pirma kiek tai yra susiję su mažiau galimybių turinčiais jaunuoliais, kurių kvalifikacija galbūt yra žema. Atsižvelgiant į tai, reikia teikti daugiau informacijos ir didinti jaunuolių informuotumą apie su skirtingomis užimtumo formomis ir užimtumo statusu susijusias pasekmes;
11. jauni europiečiai mano, kad užimtumas turėtų būti vienas iš trijų pagrindinių ES prioritetų, taip pat viena iš tų sričių, kuriose ES reikia imtis veiksmų siekiant paskatinti jaunuolius išreikšti solidarumą ⁽⁵⁾. Tai rodo, kad jaunuoliai yra linkę laikytis tokio požiūrio į savo būsimą profesinį gyvenimą, kuris būtų orientuotas į žmogų;
12. pirmosiose darbo vietose turėtų būti sukuriama patenkinimą teikiančiai karjerai palanki aplinka, kuria skatinamas į viršų nukreiptas socialinis judumas, ypač mažiau galimybių turinčių jaunuolių, įskaitant nesimokantį, nedirbantį ir mokymuose nedalyvaujantį jaunimą, atveju. Vadovaujantis Darnaus vystymosi darbotvarke iki 2030 m., ypač darnaus vystymosi tikslu Nr. 8, taip pat jaunimo tikslu Nr. 7, deramas darbas turėtų būti laikomas teisėtu jaunuolių siekiu, pradedant pačia pirmąja mokamo darbo patirtimi;

⁽⁴⁾ Europos socialinių teisių ramsčio, I skyrius, 4 principas (Aktyvus užimtumo rėmimas) https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_lt. Europos socialinių teisių ramsčio dokumentą 2017 m. lapkričio 17 d. Geteborge (Švedija) įvykusiame socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime deramo darbo vietų ir ekonomikos augimo klausimais bendrai pasirašė Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija.

⁽⁵⁾ „Eurobarometro“ greitoji apklausa Nr. 455 dėl Europos jaunimo (2018 m.), Europos Komisijos Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinio direktorato prašymu „TNS political & social“ atliktas tyrimas.

13. numanoma, kad darbo ateities kontekste mokyklos nebaigę asmenys ir menkai išsilavinę jaunuoliai išliks pažeidžiamoje padėtyje: galima numatyti, kad žemos ir vidutinės kvalifikacijos darbuotojų užmokesčių skirtumai didės ir dėl to gali kilti iššūkių dėl dirbančiųjų skurdo. Nors nesimokančių, nedirbančių ir mokymuose nedalyvaujančių jaunuolių mažėja⁽⁶⁾, jie vis dar tebėra itin pažeidžiamoje padėtyje ir jiems bus toliau teikiama pagalba pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą⁽⁷⁾. Tiems, kuriems netaikoma ta iniciatyva, Igdžių tobulinimo krypties iniciatyva⁽⁸⁾ turėtų suteikti daugiau galimybių tobulinti savo pagrindinius įgūdžius ir siekti kvalifikacijų, kurios yra reikalingos darbo rinkoje;
14. siekiant išvengti gilių neigiamų pasekmių jaunuolių darbinėje karjeroje⁽⁹⁾, itin svarbu užtikrinti sklandų perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką ir perėjimą iš vieno darbo į kitą ir kartu sudaryti palankesnes sąlygas jaunuolių įdarbinimui, įskaitant nedarbo laikotarpių mažinimą;
15. turėtų būti daugiau akcentuojamos vertybės ir politikos sritys, kuriomis propaguojamas darbas, kuriuo ne tik gerinama pačių jaunuolių gyvenimo kokybė, bet ir sudaromos sąlygos reikšmingai prisidėti prie bendros socialinės ir fizinės aplinkos, kurioje jie gyvena, gerovės. Atsižvelgiant į tai, požiūriai į darbo ateitį turėtų būti grindžiami vystomuoju bendradarbiavimu;
16. reikia nuolat skatinti, kad ateityje visi jaunuoliai turėtų lygias galimybes gauti kokybišką darbą, ir imtis priemonių kovojant su visų formų stereotipais, kurie daro įtaką šiandieniniams vaikų lūkesčiams dėl darbo ir riboja galimybes gauti tam tikrą darbą, ir kartu taip pat leidžia išsakyti diskriminacijai ir nelygybei švietimo ir mokymo srityje, taip pat darbo rinkoje;
17. darbas su jaunimu ne tik ugdo įgūdžius, bet ir daro teigiamą poveikį jaunuolių, visų pirma turinčių mažiau galimybių, gyvenime, be kita ko, esant psichikos sveikatos ar emocinėms problemoms, susijusioms su nedarbu arba nesėkmėmis ieškant darbo,

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPŲ IR ATITINKAMU LYGMENIU

18. skirti išskirtinį dėmesį jaunimui, kuriam kyla marginalizacijos ar diskriminacijos dėl tokių aspektų kaip jų etninė kilmė, lytis, seksualinė orientacija, negalia, religija, tikėjimas ar politinės pažiūros pavojus, siekiant užtikrinti visų jaunuolių įtraukumą į darbo rinkas ateityje;
19. remti visapusišką Rekomendacijos dėl Jaunimo garantijos iniciatyvos įgyvendinimą, kartu atsižvelgiant atitinkamai į nacionalines aplinkybes, politiką ir priemones;
20. prireikus skatinti formaliojo ir neformaliojo švietimo ir mokymo sektorių reformas ir teikti joms pirmenybę, daugiausia dėmesio skiriant jaunuolių įvairiomis mokymosi aplinkybėmis (švietimo sistemoje, savanoriaujant, atliekant mokomąją praktiką ar dirbant) įgytų bendrųjų kompetencijų ugdymui ir patvirtinimui, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tam, kad tokios kompetencijos atitiktų darbo rinkos poreikius ir būsimą darbuotojų paklausą;
21. stiprinti bendradarbiavimą siekiant bendrojo tikslo – užtikrinti teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą visiems vaikams ir jaunuoliams, ypač kiek tai susiję su mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiaus mažinimu ir lygių galimybių gauti išsilavinimą ir darbą didinimu visiems jaunuoliams, be kita ko, lydintiems savo šeimas, kurios persikelia darbo tikslais į kitą ES valstybę narę⁽¹⁰⁾;
22. konsultuojantis su jaunuoliais ES jaunimo dialogo procesuose ir (arba) ne tik juose skirti daug dėmesio su užimtumu susijusiems temoms, siekiant geriau suprasti jiems susirūpinimą keliančius klausimus, jų interesus, lūkesčius ir gebėjimus. Lygiai taip pat svarbu užtikrinti, kad tokių konsultacijų rezultatai būtų prieinami jaunuoliams, politikos formuotojams ir darbdaviams, siekiant užtikrinti tolesnius veiksmus;
23. skatinti jaunimo verslumą, daugiausia dėmesio skiriant, *inter alia*, verslumo srities švietimui ir mokymui, konsultacijoms, mentorystės ar konsultuojamojo ugdymo paslaugoms, skirtoms jaunuoliams, ir, kai tikslinga, atitinkamam darbui su jaunimu. Socialinis ir įtraukus verslumas taip pat yra laikomi perspektyviomis alternatyvomis siekiant, kad jaunuoliai užtikrintų jaunuolių užimtumą, taip skatinant solidarumo veiklą;

⁽⁶⁾ Eurostato duomenimis, 15–29 amžiaus nesimokančių, nedirbančių ir mokymuose nedalyvaujančių jaunuolių dalis sumažėjo nuo 15,9 % 2012 m. (didžiausia iki šiol) iki 13,4 % 2017 m. („Sustainable Development in the European Union: Eurostat 2018 Monitoring report on progress towards the SDG’s in an ES context“ (Darnus vystymasis Europos Sąjungoje. Eurostato 2018 m. stebėsenos ataskaita dėl pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų (DVT) ES kontekste).

⁽⁷⁾ 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo (OL C 120, 2013 4 26, p. 1).

⁽⁸⁾ 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos rekomendacija dėl įgūdžių tobulinimo krypties – naujų galimybių suaugusiesiems (OL C 484, 2016 12 24, p. 1.)

⁽⁹⁾ Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (2017 m.). „Long-term unemployed youth: Characteristics and policy responses“ (Ilgą laiką darbo neturintis jaunimas. Ypatumai ir politinis atsakas), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

⁽¹⁰⁾ Europos socialinių teisių ramstis, I skyrius, 1 principas (Švietimas, mokymas ir mokymasis visą gyvenimą) (ibid. 4 išnaša).

24. skatinti naudoti išteklius, kurie suteikiami pagal Europos socialinį fondą, ES užimtumo ir socialinių inovacijų programą, Jaunimo užimtumo iniciatyvą, „Erasmus+“ ar Europos solidarumo korpusą ir jas pakeisiančias programas. Kai tikslinga šiame kontekste, galimiems paramos gavėjams teikti gaires apie tai, kaip pasinaudoti šių programų tarpusavio sinergija ir papildomumu;
25. kai aktualu, pasinaudoti tokiomis ES jaunimo politikos priemonėmis kaip jaunimo vikis ar būsimos nacionalinės veiklos planavimo dokumentai ir tarpusavio mokymosi veikla, kad būtų keičiamasi geros praktikos pavyzdžiais siekiant remti konkrečius politikos sprendimus, susijusius su jaunuolių perėjimu ateityje į darbo rinką;
26. remti jaunimo organizacijas ir kitus atitinkamus subjektus rengiant jaunuolius veiksmingai dalyvauti jaunimo dialogo procesuose ir gauti naudos iš darbo su jaunimu;
27. toliau remti jaunuolius tais atvejais, kai jie galėtų tapti su karta siejamų stereotipų taikymo aukomis dėl nedarbo, su darbu susijusių lūkesčių ar profesinių/švietimo galimybių pasirinkimų;
28. skatinti laikytis tarpsektorinės politikos požiūrio jaunimo nedarbo klausimams spręsti tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmenimis ir vykdant valstybių narių bendradarbiavimą;
29. atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, gerinti jaunuolių socialinės apsaugos galimybes, prireikus gerinant socialinės apsaugos sistemų pajėgumą prisitaikyti prie realių jaunuolių įsidarbinimo galimybių, atsižvelgiant į nedirbančių jaunuolių poreikius,

PRAŠO EUROPOS KOMISIJOS

30. toliau remtis teigiama *Europass* ⁽¹⁾ ir „Youthpass“ ⁽²⁾ sistemų, skirtų identifikuoti asmenų įgūdžius ir kvalifikacijas ir informuoti apie juos, patirtimi, kad apie jas žinotų daugiau jaunų europiečių, visų pirma tų, kurie turi mažiau galimybių, siekiant padėti jiems parodyti savo įgūdžius ir rasti atitinkamus darbus;
31. teikti gaires nacionalinėms valdymo struktūroms, kaip didinti galimų paramos gavėjų informuotumą apie tai, kaip pasinaudoti sinergija ir papildomumu propaguojant ES finansavimo galimybes jaunuoliams;
32. teikti prioritetą tam, kad būtų įdiegtos sistemos, kuriomis remiamas Europos socialinių teisių ramsčio principas Nr. 1, pagal kurį „[k]iekvienas turi teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, kad galėtų išsaugoti ir įgyti įgūdžius, leidžiančius visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir sėkmingai valdyti savo statuso pokyčius darbo rinkoje“ ⁽³⁾;
33. toliau vykdyti daugiau kokybinių, kiekybinių ir įrodymais grindžiamų mokslinių tyrimų, grindžiamų pagal lytį suskirstytais duomenimis apie skirtingų kartų ir tos pačios kartos asmenų socialinį judumą, išskirtinį dėmesį skiriant jaunuoliams, taip pat daugiau kokybinių tyrimų dėl jaunuolių požiūrių į perėjimą į darbo rinką ir šioje srityje jiems susirūpinimą keliančių klausimų, kad būtų remiamas ES jaunimo politikos užimtumo klausimais veiksmingumas;
34. organizuoti tarpusavio mokymosi veiklą ar renginius su jaunimo sektoriaus, profesinių sąjungų, verslo organizacijų ir valdžios sektoriaus atstovais, siekiant tarpsektoriniu aspektu, įskaitant jaunimo politiką, reaguoti į iššūkius ir galimybes, kuriuos jauniems europiečiams kels (sukurs) darbas ateityje;
35. naudotis visomis atitinkamomis ES priemonėmis, įskaitant ES jaunimo koordinatorių, kiek tai susiję su tendencijomis, turinčioms įtakos darbo pobūdžiui, siekiant integruoti jaunimo aspektą į tarpsektorinės politikos formavimą ES lygmeniu ir skatinti valstybių narių bendradarbiavimą,

PRAŠO ES JAUNIMO SEKTORIAUS ⁽⁴⁾

36. aktyviai siekti, kad būtų užtikrinama, kad jaunuoliams veiksmingai būtų atstovaujama ir jie patys dalyvautų ES jaunimo dialoge ir socialinio dialogo procesuose Europos Sąjungos, valstybių narių ir subnacionaliniu lygmenimis, taip skatinant tvirtą bendradarbiavimą su valdžios institucijomis ir socialiniais bei ekonominiais partneriais dėl su jaunuolių profesiniu gyvenimu susijusių aspektų;

⁽¹⁾ <https://europass.cedefop.europa.eu/>

⁽²⁾ <https://www.youthpass.eu/en/>

⁽³⁾ Ibid. 10 išnaša.

⁽⁴⁾ ES jaunimo sektorius paprastai reiškia visas organizacijas, jaunimo darbuotojus, akademinės bendruomenės narius, jaunimo pilietinę visuomenę ar kitus su jaunimo politikos plėtojimu susijusius ekspertus, kurie vykdo jaunimui svarbią veiklą ir projektus Europos Sąjungoje.

37. prisidėti prie pastangų didinti jaunų darbuotojų informuotumą apie jų teises ir pareigas, be kita ko, kiek tai yra susiję su bauginimais darbe ir visų formų diskriminacija, siekiant apsaugoti jų švietimo siekius ir mokymą atsižvelgiant į darbo reikalavimus;
  38. atsižvelgti į informacijos apie darbo rinką ir su įgūdžiais susijusios informacijos rinkimą, kad būtų nuolat gerinami darbo su jaunimu metodai, siekiant padidinti jo kaip jaunuolių įgūdžių ugdymo priemonės veiksmingumą;
  39. visiems jaunuoliams, įskaitant tuos, kuriems dėl skurdo ir socialinės atskirties gresia marginalizacijos darbo rinkoje pavojus, propaguoti darbą su jaunimu;
  40. bendradarbiauti su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais siekiant užmegzti partnerystes nacionaliniu lygmeniu, ir taip prisidėti prie Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo;
  41. pasinaudoti turimomis galimybėmis ES, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, kad būtų pagerinta darbo su jaunimu galimybių jaunuoliams, siekiantiems gauti darbą, kokybė.
-

PRIEDAS

Priimdama šias išvadas Taryba visų pirma primena šią rezoliuciją, išvadas ir rekomendacijas:

1. Tarybos rekomendaciją dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo ⁽¹⁾
2. Tarybos rezoliuciją dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija ⁽²⁾
3. Tarybos išvadas dėl jaunimo vaidmens reaguojant į demografinius iššūkius Europos Sąjungoje ⁽³⁾
4. Tarybos išvadas „Darbo ateitis: gyvenimo ciklo požiūris“ ⁽⁴⁾
5. Tarybos išvadas „Darbo ateitis. Interneto teikiamos galimybės“ ⁽⁵⁾
6. Tarybos išvadas dėl darbo su jaunimu vaidmens padedant jaunuoliams ugdyti esminius gyvenimo įgūdžius, kurie palengvina jų sėkmingą perėjimą į suaugusiųjų gyvenimą, aktyvų pilietiškumą ir profesinį gyvenimą ⁽⁶⁾
7. Tarybos išvadas dėl pažangaus darbo su jaunimu ⁽⁷⁾
8. Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų ⁽⁸⁾
9. Tarybos rekomendaciją dėl absolventų karjeros stebėjimo ⁽⁹⁾
10. Tarybos rekomendaciją dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo ⁽¹⁰⁾
11. Tarybos išvadas dėl artėjimo prie Europos švietimo erdvės vizijos ⁽¹¹⁾
12. Tarybos rekomendaciją dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių ⁽¹²⁾
13. Tarybos išvadas dėl jaunimo verslumo propagavimo siekiant remti jaunų žmonių socialinę įtrauktį ⁽¹³⁾

⁽¹⁾ OL C 120, 2013 4 26, p. 1.

⁽²⁾ OL C 456, 2018 12 18, p. 1.

⁽³⁾ OL C 196, 2018 6 8, p. 16.

⁽⁴⁾ Dok. 10134/18.

⁽⁵⁾ Dok. 15506/17.

⁽⁶⁾ OL C 189, 2017 6 15, p. 30.

⁽⁷⁾ OL C 418, 2017 12 7, p. 2.

⁽⁸⁾ OL C 189, 2018 6 4, p. 1.

⁽⁹⁾ OL C 423, 2017 12 9, p. 1.

⁽¹⁰⁾ OL C 398, 2012 12 22, p. 1.

⁽¹¹⁾ OL C 195, 2018 6 7, p. 7.

⁽¹²⁾ Dok. 10134/18.

⁽¹³⁾ OL C 183, 2014 6 14, p. 18.

Tarybos išvados dėl jaunųjų kūrybiškų kartų

(2019/C 189/06)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

ATSIŽVELGDAMA Į:

- politinį kontekstą, kuriame pabrėžiama, kad svarbu kurti Sąjungą, kurioje jaunuoliams suteikiamas geriausias įmanomas išsilavinimas ir mokymas ir kurioje jie gali mokytis ir rasti darbą visame žemyne, ir kuriame nurodoma, kad būtina suteikti geresnių galimybių jaunuoliams, pasitelkiant konkrečias priemones ir sustiprintas ES programas, kaip nustatyta priede,
- 2018 m. gegužės mėn. Europos Komisijos priimtą Naująją Europos kultūros darbotvarę, kurioje pabrėžiama kultūros ir kūrybiškumo svarba visuomenei ir Europos ekonomikos konkurencingumui,
- 2018 m. lapkričio 27 d. priimto 2019–2022 m. darbo plano kultūros srityje tikslus ir į tai, jog jame pripažįstama, kad siekiant didesnės sanglaudos ir gerovės būtina nuosekliau orientuotis į konkrečių grupių, pavyzdžiui, jaunuolių, poreikius,

SUVOKDAMA, KAD:

- jaunuolių įtraukimas turi būti vienas iš veiksnių, kuriais grindžiama būsima politika, ir todėl bus itin svarbu išsiklausti į jaunimo balsą ateinančiais metais,
- šiandiniame globalizuotame pasaulyje vaikams ir jaunuoliams kyla daug iššūkių, todėl svarbu, kad rengdamiesi gyventi kaip pasaulio piliečiai jie suprastų kultūros vertybes ir įvairovę,
- skaitmeninė raida pakeitė tai, kaip kuriami, gaminami, platinami, perduodami ir vartojami kultūros ir kūrybiniai darbai, ir sudarė palankesnes sąlygas šiuos darbus pasiekti pasauliniu mastu. Skaitmeninis pasaulis, suformavęs naujoviškus priegios prie kultūros išteklių ir asmeninio perinterpretavimo bei saviraiškos modelius, kelia didelį jaunuolių susidomėjimą ir įtraukia juos aktyvių auditorijų vaidmenyje,
- jaunuoliams reikia naujų įgūdžių, kad jie galėtų įveikti konkrečius iššūkius, kaip antai nedarbas, socialinė atskirtis, migracija ir naujos technologijos, kurios, nors ir turi privalumų, taip pat gali padidinti nelygybę ir kultūrinius bei ekonominius skirtumus,
- kultūros ir kūrybos sektorių dėmesio centre yra meninių ir kūrybinių įgūdžių, taip pat talento ugdymas – varomoji jėga inovacijoms, įskaitant socialines inovacijas, siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo,
- judumui Europos Sąjungoje švietimo, mokymo, prieigos prie kultūros išteklių ir prieigos prie Europos darbo rinkos tikslais itin svarbūs yra kalbų įgūdžiai,

MANO, KAD:

atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, svarbu imtis tolesnių veiksmų šiems penkiems prioritetams įgyvendinti:

- geresnės vaikų ir jaunuolių prieigos prie kultūros išteklių ir jų dalyvavimo kultūriniame gyvenime skatinimas;
- tarpsektorinio bendradarbiavimo, daug dėmesio skiriant kultūros ir švietimo sinergijai, stiprinimas;
- palankesnių sąlygų jaunimo verslumui kultūros ir kūrybos sektoriuose sudarymas;
- naujų talentų iškilimo skatinimas;
- skaitmeninių įgūdžių ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo skatinimas,

ATKREIPIA DĖMESĮ Į TAI, KAD:

- kultūros organizacijos, švietimo įstaigos ir darbas su jaunimu atlieka svarbų vaidmenį klojant pamatus kūrybiškumui, o tai yra itin svarbu visos visuomenės vystymuisi;
- būtinas labiau strateginis požiūris į vaikų ir jaunuolių dalyvavimą kultūriniame gyvenime siekiant skatinti jų kūrybiškumą ir kritinį mąstymą ir padėti jiems ugdyti įgūdžius, kurie yra svarbūs jų gerovei, mokymuisi, bendrumo jausmui, aktyviam pilietiškumui, socialinei įtraukčiai ir būsimums įsidarbinimo galimybės arba gebėjimui pradėti verslą;

- kultūriniai ir kūrybiniai įgūdžiai, įgyti formaliojo, neformaliojo švietimo ir savaiminio mokymosi metu, be kita ko, dalyvaujant kultūrinėje ir kūrybinėje veikloje, suteikia jaunuoliams įrankių, padedančių būti kūrybingais ir išradin-gais, spręsti problemas ir dirbti bendradarbiaujant ir eksperimentuojant. Eksperimentiniai metodai yra labai svarbūs skatinant kūrybiškumą ir inovacijas. Todėl meninis ugdymas ir kultūrinis švietimas, kaip specializuoto arba tarpdisci-plininio metodo dalis, atlieka itin svarbų vaidmenį tiek sudarant daugiau galimybių jaunesnėms kartoms, taigi, geriau parengiant jas būsimiems iššūkiams, tiek skatinant įgalėjimą, asmeninį tobulėjimą ir kultūrinį tarpusavio supratimą;
- taip pat svarbu propaguoti priemones, kuriomis palengvinamas sklandus perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką, be kita ko, remiant jaunimo verslumą, mokomąsias praktikas ir pameistrystę kultūros ir kūrybos sektoriuose;
- pagal jaunuolių įgūdžius, išsilavinimą, pasirengimą ateičiai ir lūkesčius jie nesudaro homogeninės grupės. Inicijatyvos ir veiksmai, skirti ugdyti ir tobulinti įgūdžius, reikalingus patekti į darbo rinką arba tapti verslininku ir apskritai gyventi suaugusiojo gyvenimą, turėtų būti pritaikyti prie gebėjimų, kuriuos jaunosios kartos jau turi;
- nelygybė ir ekonominės arba socialinės kliūtys, kurios galėtų trukdyti jaunuolių prieigai prie kultūros išteklių ar jų dalyvavimui kultūriniame gyvenime kaip kūrėjams, vartotojams ir verslininkams arba jų galimybėms naudotis naujo- mis technologijomis, turėtų būti nustatytos ir imtasi priemonių jas pašalinti, siekiant užtikrinti, kad visų jaunuolių, įskaitant mažiau galimybių turinčias grupes, indėlis ir dalyvavimas būtų visiškai išnaudotas;
- todėl, siekiant visų jaunuolių įtraukties, ypač daug dėmesio reikėtų skirti jaunuoliams, kuriems kyla marginalizacijos rizika dėl jų etninės kilmės, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religijos, įsitikinimų ar politinių pažiūrų;
- tai, kad skaitmeninės raidos dėka yra galimas gausus kultūros išteklių pasirinkimas, nebūtinai garantuoja prieigą prie aukštos kokybės daugiakalbio kultūrinio turinio. Todėl itin svarbu sustiprinti kultūros politiką, kuria skatinamos lygios jaunuolių galimybės, kad jie visi galėtų įgyti kultūrinės patirties ir plėtoti savo kūrybinį ir kritinį mąstymą, taip pat savo kritinius ir analitinius įgūdžius, kurie visi yra itin svarbūs, kad jaunuoliai turėtų prieigą prie skaitmeninio kultūrinio turinio ir interaktyviai juo naudotųsi;
- skaitmeninės technologijos daro teigiamą poveikį kūrybiškumo ugdymui, kadangi jomis sudaromos sąlygos naujoms išraiškos, komunikacijos, kultūrinio dalyvavimo ir kritikos formoms. Be to, kūrybiškumas gali būti labai svarbus sie- kiant, kad technologijos ir skaitmeninės paslaugos būtų parankesnės vartotojams. Todėl technologijų humanizavimu galima užtikrinti, kad jos tarnautų žmonėms ir tenkintų jų poreikius. Būdamos tiek kultūros kūrėjomis, tiek kultūros vartotojomis, jaunosios kartos – dažnai skaitmeninių technologijų epochos kartos – noriau renkasi naujus, anksčiau neegzistavusius verslo modelius. Žiūrint iš šio taško, inovaciniai finansiniai mechanizmai gali skatinti verslumą ir labai prisidėti prie šiandienos konkurencingos, tvarios ir inovacijomis grindžiamos kūrybinės ekonomikos;
- pripažįstant Atvirojo koordinavimo metodo darbo grupės ataskaitos „Viešosios politikos vaidmuo plėtojant kultūros ir kūrybos sektorių verslumo ir inovacijų potencialą“ rezultatus, itin svarbu atsižvelgti į konkrečias kultūros ir kūry- bos pramonės ypatybes, t. y. į vertės grandinių įvairovę ir į tai, kad dauguma bendrovių šiuose sektoriuose yra mažo- sios arba labai mažos įmonės arba savarankiškai dirbantys asmenys. Todėl imantis jaunųjų kartų kūrybiškumo ir verslumo rėmimo priemonių į šias skiriamąsias ypatybes reikėtų atsižvelgti,

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR KOMISIJOS ATITINKAMOSE JŲ KOMPETENCIJOS SRITYSE IR DERAMAI ATSIŽVELGIANT Į SUBSIDIARUMO PRINCIPĄ ĮGYVENDINTI ŠIUOS PENKIS PRIORITETUS:

1. Geresnės vaikų ir jaunuolių prieigos prie kultūros išteklių ir jų dalyvavimo kultūriniame gyvenime skatinimas

Valstybių narių ir Komisijos prašoma:

- i) toliau sudaryti vaikams ir jaunuoliams prieigos prie kultūros išteklių ir dalyvavimo kultūriniame gyvenime gali- mybes, ypač nepalankioje padėtyje esantiems vaikams ir jaunuoliams, siekiant mažinti skirtumus ir socialinę nelygybę, ir pasiekti kuo platesnę auditoriją; užtikrinti lygias galimybes vaikams ir jaunuoliams tiek miestuose, tiek kaimo vietovėse, siekiant pašalinti lygiateisės prieigos prie kultūros išteklių ir dalyvavimo kultūriniame gyve- nime kliūtis, pasitelkiant kultūros organizacijas ir renginius arba skaitmeninėmis priemonėmis;
- ii) sudaryti palankesnes sąlygas aktyviai dalyvauti kultūriniame gyvenime skatinant bendrą kūrybą ir daugiakalbystę;
- iii) skatinti kultūros organizacijas propaguoti ir pritaikyti jų siūlomą turinį, be kita ko, naudojant skaitmenines tech- nologijas, siekiant geriau pasiekti vaikus ir jaunimą ir labiau sudominti juos kultūra, menine raiška ir mokslu;

- iv) tobulinti įrodymais pagrįstą politiką reguliariai stebint vaikų ir jaunuolių kultūrinį vartojimą, elgesį ir pomėgius, taip pat jų kūrybiškumo ir kalbų įgūdžių pasiekimus;
- v) toliau skatinti vaikų ir jaunuolių skaitymą, kaip vieną iš pagrindinių susipažinimo su kultūra visais jos realizavimosi ir raiškos aspektais priemone.

Komisijos prašoma:

- i) remti valstybių narių keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir tarpusavio mokymosi veiklą;
- ii) remti naujoviškas iniciatyvas, skirtas gerinti jaunųjų kartų, kaip kūrėjų, vartotojų arba verslininkų, prieigą prie kultūros išteklių ir jų dalyvavimą kultūriniame gyvenime.

2. Tarpsektorinio bendradarbiavimo, daug dėmesio skiriant kultūros ir švietimo sinergijai, stiprinimas

Valstybių narių ir Komisijos prašoma:

- i) remti meninį ugdymą ir kultūrinį švietimą, tokiu būdu skatinant kultūrinės veiklos patirtį ir dalyvavimą kultūrinėje veikloje, taip pat atskleidžiant skaitmeninių technologijų potencialą siekiant padėti suteikti prieigą prie kultūros ir kalbų išteklių;
- ii) skatinti mokyklų, menininkų, kitų kultūros specialistų ir kultūros organizacijų bendradarbiavimą vaikams ir jaunuoliams skirtoje mokymosi veikloje;
- iii) skatinti mokytojų ir kitų specialistų rengimą ir mokymą siekiant ugdyti vaikų ir jaunuolių kūrybiškumą;
- iv) remti tarpsektorinius kultūrinio sąmoningumo ir kultūrinės raiškos veiksmus ir skatinti atitinkamų kompetencijų ir įgūdžių, įskaitant meninius ir kalbų įgūdžius, įgijimą.

Komisijos prašoma:

- i) rengti projektus ir veiksmus, kuriais skatinamas kūrybiškumas švietimo srityje, be kita ko, bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, EBPO, Europos Taryba ir UNESCO, ir daug dėmesio skirti ir kūrybiam bei kritiniam mąstymui visuose švietimo ir mokymo lygmenyse, be kita ko, skatinant MTIMM (mokslas, technologijos, inžinerija, menai ir matematika);
- ii) propaguoti ir platinti pirmiau minėtų iniciatyvų rezultatus tiek atitinkamuose Tarybos parengiamuosiuose organuose, tiek platesnei auditorijai.

3. Palankesnių sąlygų jaunimo verslumui kultūros ir kūrybos sektoriuose sudarymas

Valstybių narių prašoma:

- i) apsvaistyti galimybes optimizuoti turimų lėšų naudojimą siekiant, kai aktualu, remti kūrybiškumą ir jaunimo verslumo projektus;
- ii) skatinti kurti kultūros ir kūrybos pramonės inkubatorius, rezidencijas, verslo akseleratorius, klasterius ir kūrybos centrus, skaitmenines kultūros platformas ir skatinti tarpsektorines partnerystes ir tinklus;
- iii) skatinti verslumo kultūrą, kūrybiškumą ir inovacijas naudojantis mokymosi visą gyvenimą galimybėmis, pradedant nuo ankstyvojo etapo ir formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi etapais, daug dėmesio skiriant modeliuojamojo mąstymo panaudojimui ir mokymo galimybėms, pavyzdžiui, imantis verslumo iniciatyvų tiek prieš įgyvendinant verslo planą, tiek po jo įgyvendinimo;
- iv) apsvaistyti galimybes, kaip sudaryti palankias sąlygas jaunų žmonių valdomiems kultūriniais startuoliams, remiant tarpsektorines inovacijas.

Komisijos prašoma:

- i) ugdyti jaunuolių kultūrinį ir kūrybinį verslumą bei tarpsektorinius tinklus, pabrėžiant jų galimybes skatinti kultūros ir kūrybos specialistų lavinimą pasitelkus judumą, be kita ko, mainus, bendrą darbą ir bendrą kūrybą, pažintinius vizitus ir tarpusavio mokymosi veiklą;
- ii) skatinti kultūros ir kūrybos specialistų bei sektorių partnerystes, be kita ko, skatinant startuolius, kūrybos centrus ir inkubatorius tinklus, siekiant į kūrybą, meną ir dizainą integruoti pažangiąsias technologijas ir mokslą.

4. Naujų jaunų talentų iškilimo skatinimas

Valstybių narių prašoma:

- i) apsvaistyti galimybes stiprinti kultūros ir švietimo suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą, siekiant palaikyti talentingus kūrėjus, skatinti su inovacijomis susijusią konkurenciją ir atlyginti už kūrybiškumą kultūros sferoje;
- ii) išplėsti prieigą prie naujų technologijų, be kita ko, mažiau galimybių turintiems jaunuoliams, siekiant įgalinti talentingus jaunos asmenis.

Komisijos prašoma:

- i) skatinti kultūrą ir kūrybiškumą, be kita ko, pasitelkus meninį ugdymą pagal atitinkamas ES programas;
- ii) remti jaunų talentingų kūrėjų ugdymą pasitelkus daugiakalbes platformas, judumo programas ir politiką.

5. Skaitmeninių įgūdžių ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo skatinimas

Valstybių narių prašoma:

- i) skatinti skaitmeninius įgūdžius, žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą ir kūrybinį bei kritinį mąstymą, be kita ko, naudojantis atitinkamomis ES programomis ir fondais, nes tai yra itin svarbu siekiant užtikrinti jauniosios kartos asmenų išdarbinamumą ir jų gebėjimą prisitaikyti prie skaitmeninių technologijų struktūrinių pokyčių. Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės gali pasitarnauti kaip švietimą, pilietines organizacijas ir įmones siejanti grandis;
- ii) skatinti kūrybišką technologijų panaudojimą, kūrybinį bei kritinį mąstymą ir analitinius įgūdžius teikiant formalųjį ir neformalųjį švietimą ir savaiminio mokymosi procese, įskaitant atvirusius švietimo išteklius, siekiant ugdyti jaunuolių gebėjimą vertinti informaciją;
- iii) toliau keistis geriausios praktikos pavyzdžiais ir mokslinių tyrimų rezultatais tarp ekspertų ir politikos formuotojų, kad būtų lengviau įgyjami žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžiai.

Valstybių narių ir Komisijos prašoma:

- i) remti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo priemones, kurios yra itin svarbios naudojant skaitmenines technologijas ir kurios turi didelės įtakos jaunuolių kūrybiniam ir kritiniam mąstymui, prieigai prie kultūros išteklių, kultūrinių reiškinių suvokimui ir gebėjimui kurti turinį;
- ii) remti mokytojų ir jaunimo darbuotojų formaliojo, neformaliojo švietimo ir savaiminio mokymosi srityje rengimą, siekiant tinkamai parengti juos dirbant su vaikais ir jaunuoliais ugdyti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą.

Komisijos prašoma:

- i) tęsti konsultacijas su ekspertų bendruomenėmis valstybėse narėse dėl geriausių būdų, kaip apibendrinti ir skatinti, be kita ko, naudojant tinkamas internetines priemones, esamas iniciatyvas, siekiant jomis remtis ir didinti jaunuolių informuotumą apie pagrindinius klausimus, susijusius su skaitmeninės žiniasklaidos aplinka, pavyzdžiui apie dalyvavimą ir kūrybiškumą, patikimumą, kritinį mąstymą bei informacija pagrįstus pasirinkimus, ir pagarbą privatumui.

RAGINA VALSTYBES NARES IR KOMISIJĄ pasinaudoti turimais ištekliais, siekiant parengti jaunąsias kūrybiškas kartas ateityje jų laukiančioms galimybėms ir iššūkiams.

—

PRIEDAS

Europos Vadovų Taryba

2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracija

2017 m. gruodžio 14 d. Europos Vadovų Tarybos išvados (dok. EUCO 19/1/17 REV 1)

2016 m. gruodžio 15 d. Europos Vadovų Tarybos išvados (dok. EUCO 34/16)

2016 m. spalio 20–21 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo išvados (dok. EUCO 31/16)

2016 m. rugsėjo 16 d. Bratislavos deklaracija

Taryba

Tarybos išvados dėl kultūros ir kūrybos sankirtų, kuriomis siekiama skatinti inovacijas, ekonominį tvarumą ir socialinę įtrauktį (OL C 172, 2015 5 27, p. 13).

Tarybos išvados dėl jaunimo kūrybiškumo ir novatoriškumo potencialo skatinimo (OL C 169, 2012 6 15, p. 1).

Tarybos išvados „Kultūrinės bei kūrybinės kompetencijos ir jų vaidmuo kuriant Europos intelektualinį kapitalą“ (OL C 372, 2011 12 20, p. 19).

Tarybos išvados dėl jaunosios kartos kūrybiškumo skatinimo: vaikų ir jaunuolių kūrybiškumo bei inovacinių gebėjimų ugdymas per kultūrinę raišką ir kultūros pažinimo galimybes (OL C 301, 2009 12 11, p. 9).

Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 456, 2018 12 18, p. 1).

Komisija

2018 m. gegužės 22 d. Komisijos komunikatas „Nauja Europos kultūros darbotvarkė“ (COM(2018) 267 final)

2018 m. gegužės 22 d. Komisijos komunikatas „Įtraukti, susieti jaunuolius ir suteikti jiems galių. Nauja ES jaunimo strategija“ (COM(2018) 269 final)

2017 m. lapkričio 14 d. Komisijos komunikatas „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“ (COM(2017) 673 final)

Taikant atvirojo koordinavimo metodą parengtos šios ataskaitos:

- Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos vadovas (2016 m.);
  - Kultūros prieinamumo skatinimas naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis: auditorijos formavimo politika ir strategijos (2017 m.)
  - Viešosios politikos vaidmuo plėtojant kultūros ir kūrybos sektorių verslumo ir inovacijų potencialą (2018 m.)
-

EUROPOS KOMISIJA

Euro kursas ⁽¹⁾

2019 m. birželio 4 d.

(2019/C 189/07)

1 euro =

Valiuta	Valiutos kursas	Valiuta	Valiutos kursas		
USD	JAV doleris	1,1244	CAD	Kanados doleris	1,5111
JPY	Japonijos jena	121,62	HKD	Honkongo doleris	8,8143
DKK	Danijos krona	7,4679	NZD	Naujosios Zelandijos doleris	1,7062
GBP	Svaras sterlingas	0,88738	SGD	Singapūro doleris	1,5396
SEK	Švedijos krona	10,6260	KRW	Pietų Korėjos vonas	1 330,90
CHF	Šveicarijos frankas	1,1178	ZAR	Pietų Afrikos randas	16,4791
ISK	Islandijos krona	139,30	CNY	Kinijos ženminbi juanis	7,7686
NOK	Norvegijos krona	9,7860	HRK	Kroatijos kuna	7,4210
BGN	Bulgarijos levas	1,9558	IDR	Indonezijos rupija	15 992,34
CZK	Čekijos krona	25,744	MYR	Malaizijos ringitas	4,6886
HUF	Vengrijos forintas	322,00	PHP	Filipinų pesas	58,207
PLN	Lenkijos zlotas	4,2802	RUB	Rusijos rublis	73,3390
RON	Rumunijos lėja	4,7353	THB	Tailando batas	35,188
TRY	Turkijos lira	6,5295	BRL	Brazilijos realas	4,3638
AUD	Australijos doleris	1,6116	MXN	Meksikos pesas	22,1603
			INR	Indijos rupija	77,8740

⁽¹⁾ Šaltinis: valiutų perskaičiavimo kursai paskelbti ECB.

Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė

(2019/C 189/08)

Slovakijos išleistos naujos proginės apyvartinės 2 eurų monetos nacionalinė pusė

Apyvartinės eurų monetos yra teisėta mokėjimo priemonė visoje euro zonoje. Siekdama informuoti visas šalis, kurių veikla susijusi su šiomis monetomis, ir plačiąją visuomenę, Komisija skelbia visų naujo eurų monetų dizaino variantų aprašą ⁽¹⁾. Remiantis 2009 m. vasario 10 d. Tarybos išvadomis ⁽²⁾, euro zonos valstybėms narėms ir šalims, su Europos Sąjunga sudariusioms susitarimą dėl pinigų, kuriuo numatoma išleisti eurų monetas, suteikiama teisė išleisti tam tikrą proginių apyvartinių eurų monetų skaičių laikantis tam tikrų sąlygų – visų pirma tai turi būti tik 2 eurų nominalo monetos. Tokių monetų techninės charakteristikos yra tokios pat kaip kitų 2 eurų monetų, tačiau nacionalinėje pusėje yra proginis atvaizdas, turintis didelę simbolinę prasmę tai valstybei ar visai Europai.

Monetas leidžianti šalis – Slovakija.

Proga – Milano Ratislavo Štefániko 100-osios mirties metinės.

Dizaino aprašas. Monetoje pavaizduotas Milano Ratislavo Štefániko portretas. Portreto kairėje iškalti Milano Ratislavo Štefániko gimimo metai „1880“, o žemiau jų – mirties metai „1919“. Vidinės monetos dalies kairėje puslankiu iškaltas pavadinimas „MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK“ ir monetą leidžiančios šalies pavadinimas „SLOVENSKO“. Portreto dešinėje – monetos išleidimo metai „2019“. Žemiau metų iškaltos stilizuotos raidės „PV“ – dizaino autoriaus Peterio Valacho inicialai, o po jais – Kremnicos kalyklos („Mincovňa Kremnica“) ženklas, kurį sudaro raidės „MK“ tarp dviejų spaudų.

Išorinėje dalyje (žiede) pavaizduota dvylika Europos Sąjungos vėliavos žvaigždučių.

Numatomas tiražas – 1 000 000.

Išleidimo data – 2019 m. balandžio mėn.

⁽¹⁾ Žr. OL C 373, 2001 12 28, p. 1, kur pavaizduotos visų 2002 m. išleistų eurų monetų nacionalinės pusės.

⁽²⁾ Žr. 2009 m. vasario 10 d. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos išvadas ir 2008 m. gruodžio 19 d. Komisijos rekomendaciją dėl apyvartinių eurų monetų nacionalinių pusių ir išleidimo bendrųjų gairių (OL L 9, 2009 1 14, p. 52).

Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė

(2019/C 189/09)

Prancūzijos išleistos naujos proginės apyvartinės 2 eurų monetos nacionalinė pusė

Apyvartinės eurų monetos yra teisėta mokėjimo priemonė visoje euro zonoje. Siekdama informuoti visas šalis, kurių veikla susijusi su šiomis monetomis, ir plačiąją visuomenę, Komisija skelbia visų naujo eurų monetų dizaino variantų aprašą ⁽¹⁾. Remiantis 2009 m. vasario 10 d. Tarybos išvadomis ⁽²⁾, euro zonos valstybėms narėms ir šalims, su Europos Sąjunga sudariusioms susitarimą dėl pinigų, kuriuo numatoma išleisti eurų monetas, suteikiama teisė išleisti tam tikrą proginių apyvartinių eurų monetų skaičių laikantis tam tikrų sąlygų – visų pirma tai turi būti tik 2 eurų nominalo monetos. Tokių monetų techninės charakteristikos yra tokios pat kaip kitų 2 eurų monetų, tačiau nacionalinėje pusėje yra proginis atvaizdas, turintis didelę simbolinę prasmę tai valstybei ar visai Europai.

Monetas leidžianti šalis – Prancūzija.

Proga – Asterikso 60-osios metinės.

Dizaino aprašas. Jau 60 metų Asteriksas yra tikras Prancūzijos kultūros herojus. 1959 m. scenaristo René Goscinny ir iliustruotojo Alberto Uderzo sukurtas personažas – išmanus ir sąmojingas gališkąją tapatybę įkūnijantis prancūzas. Ne tik dėl meninio siužeto, bet ir dėl su humoru vaizduojamos šiuolaikinės visuomenės Asterikso knygų serija jau daugelį metų yra gerai žinoma visame pasaulyje. Nuo pat jos leidimo pradžios ji buvo išversta į visas Europos Sąjungos kalbas ir susilaukė didelio populiarumo. Kaip anai, Asterikso knygų serija yra taip pat gerai žinoma Vokietijoje kaip ir Prancūzijoje. Ji taip pat daugelį metų yra gerai žinoma Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose, Ispanijoje, Portugalijoje, Italijoje ir Skandinavijoje. Asteriksas yra ne tik Prancūzijos herojus, bet ir tikrasis Europos devintojo meno simbolis.

Monetoje pavaizduotas Asterikso, dėvinčio savo garsųjį sparnais dekoruotą šalmą, profilis. Jį supa laurai ir jo 60 metų metinės žymintys romėniški užrašai. Monetos viršuje iškaltas užrašas „ASTERIX“, o po juo – monetą leidžiančios šalies kodas „RF“ (pranc. *République Française*). Apačioje iškalti monetos išleidimo metai „2019“ ir Prancūzijos kalyklos ženklas bei kalyklos meistro ženklas.

Išorinėje dalyje (žiede) pavaizduota dvylika Europos Sąjungos vėliavos žvaigždučių.

Tiražas – 310 000 monetų.

Išleidimo data – 2019 m. gegužės 28 d.

⁽¹⁾ Žr. OL C 373, 2001 12 28, p. 1, kur pavaizduotos visų 2002 m. išleistų eurų monetų nacionalinės pusės.

⁽²⁾ Žr. 2009 m. vasario 10 d. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos išvadas ir 2008 m. gruodžio 19 d. Komisijos rekomendaciją dėl apyvartinių eurų monetų nacionalinių pusių ir išleidimo bendrųjų gairių (OL L 9, 2009 1 14, p. 52).

Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė

(2019/C 189/10)

Monako išleistos naujos proginės apyvartinės 2 eurų monetos nacionalinė pusė

Apyvartinės eurų monetos yra teisėta mokėjimo priemonė visoje euro zonoje. Siekdama informuoti visas šalis, kurių veikla susijusi su šiomis monetomis, ir plačiąją visuomenę, Komisija skelbia visų naujo eurų monetų dizaino variantų aprašą ⁽¹⁾. Remiantis 2009 m. vasario 10 d. Tarybos išvadomis ⁽²⁾, euro zonos valstybėms narėms ir šalims, su Europos Sąjunga sudariusioms susitarimą dėl pinigų, kuriuo numatoma išleisti eurų monetas, suteikiama teisė išleisti tam tikrą proginių apyvartinių eurų monetų skaičių laikantis tam tikrų sąlygų – visų pirma tai turi būti tik 2 eurų nominalo monetos. Tokių monetų techninės charakteristikos yra tokios pat kaip kitų 2 eurų monetų, tačiau nacionalinėje pusėje yra proginis atvaizdas, turintis didelę simbolinę prasmę tai valstybei ar visai Europai.

Monetas leidžianti šalis – Monakas.

Proga – Princo Onorės V 200-osios karūnavimo metinės.

Dizaino aprašas. Monetoje pavaizduotas Princo Onorės V portretas. Kairėje iškaltas įrašas „HONORÉ V“, o dešinėje – monetą leidžiančios šalies pavadinimas „MONACO“. Apačioje puslankiu iškaltas įrašas „1819 – Avènement – 2019“

Išorinėje dalyje (žiede) pavaizduota dvylika Europos Sąjungos vėliavos žvaigždučių.

Tiražas – 15 000 monetų.

Išleidimo data – 2019 m. birželio 1 d.

⁽¹⁾ Žr. OL C 373, 2001 12 28, p. 1, kur pavaizduotos visų 2002 m. išleistų eurų monetų nacionalinės pusės.

⁽²⁾ Žr. 2009 m. vasario 10 d. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos išvadas ir 2008 m. gruodžio 19 d. Komisijos rekomendaciją dėl apyvartinių eurų monetų nacionalinių pusių ir išleidimo bendrųjų gairių (OL L 9, 2009 1 14, p. 52).

Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė

(2019/C 189/11)

Graikijos išleistos naujos proginės apyvartinės 2 eurų monetos nacionalinė pusė

Apyvartinės eurų monetos yra teisėta mokėjimo priemonė visoje euro zonoje. Siekdama informuoti visas šalis, kurių veikla susijusi su šiomis monetomis, ir plačiąją visuomenę, Komisija skelbia visų naujo eurų monetų dizaino variantų aprašą ⁽¹⁾. Remiantis 2009 m. vasario 10 d. Tarybos išvadomis ⁽²⁾, euro zonos valstybėms narėms ir šalims, su Europos Sąjunga sudariusioms susitarimą dėl pinigų, kuriuo numatoma išleisti eurų monetas, suteikiama teisė išleisti tam tikrą proginį apyvartinių eurų monetų skaičių laikantis tam tikrų sąlygų – visų pirma tai turi būti tik 2 eurų nominalo monetos. Tokių monetų techninės charakteristikos yra tokios pat kaip kitų 2 eurų monetų, tačiau nacionalinėje pusėje yra proginis atvaizdas, turintis didelę simbolinę prasmę tai valstybei ar visai Europai.

Monetas leidžianti šalis – Graikija.

Proga – Manolio Androniko gimimo šimtosios metinės.

Dizaino aprašas. Manolis Andronikas (1919–1992 m.) – vienas svarbiausių Graikijos archeologų. 1977 m. jo atrastose karalių kapavietėse Verginoje buvo rasta ypatingų radinių, liudijančių apie senovės Makedonijos civilizacijos spindesį.

Monetoje pavaizduotas Manolio Androniko portretas. Kairėje pusėje palei vidinį kraštą iškaltas vardas ir pavardė „MANOLIS ANDRONICOS 1919–1992“ ir monetos kaldinimo metai bei palmetė (Graikijos kalyklos ženklas) Dešinėje pusėje palei vidinį kraštą iškaltas įrašas „HELLENIC REPUBLIC“. Dešinėje taip pat pavaizduota dizaino autoriaus (Giorgo Stamatopoulo) monograma.

Išorinėje dalyje (žiede) pavaizduota dvylika Europos Sąjungos vėliavos žvaigždučių.

Numatomas tiražas – 750 000 monetų.

Išleidimo data – 2019 m. birželio mėn.

⁽¹⁾ Žr. OL C 373, 2001 12 28, p. 1, kur pavaizduotos visų 2002 m. išleistų eurų monetų nacionalinės pusės.

⁽²⁾ Žr. 2009 m. vasario 10 d. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos išvadas ir 2008 m. gruodžio 19 d. Komisijos rekomendaciją dėl apyvartinių eurų monetų nacionalinių pusių ir išleidimo bendrųjų gairių (OL L 9, 2009 1 14, p. 52).

Nauja apyvartinių eurų monetų nacionalinė pusė

(2019/C 189/12)

Graikijos išleistos naujos proginės apyvartinės 2 eurų monetos nacionalinė pusė

Apyvartinės eurų monetos yra teisėta mokėjimo priemonė visoje euro zonoje. Siekdama informuoti visas šalis, kurių veikla susijusi su šiomis monetomis, ir plačiąją visuomenę, Komisija skelbia visų naujo eurų monetų dizaino variantų aprašą ⁽¹⁾. Remiantis 2009 m. vasario 10 d. Tarybos išvadomis ⁽²⁾, euro zonos valstybėms narėms ir šalims, su Europos Sąjunga sudariusioms susitarimą dėl pinigų, kuriuo numatoma išleisti eurų monetas, suteikiama teisė išleisti tam tikrą proginių apyvartinių eurų monetų skaičių laikantis tam tikrų sąlygų – visų pirma tai turi būti tik 2 eurų nominalo monetos. Tokių monetų techninės charakteristikos yra tokios pat kaip kitų 2 eurų monetų, tačiau nacionalinėje pusėje yra proginis atvaizdas, turintis didelę simbolinę prasmę tai valstybei ar visai Europai.

Monetas leidžianti šalis – Graikija.**Proga** – Andrėjo Kalvo 150-osios mirties metinės.

Dizaino aprašas. Zakinto saloje gimęs Andrėjas Kalvas (1792–1869 m.) – vienas iš svarbiausių šiuolaikinių graikų poetų. Derindamas griežtą neoklasicistinį ugdymą su aukštais romantizmo idealais, jis archaizuota demotine graikų kalba išreiškė tiek revoliucingas savo laikmečio idėjas, tiek savo asmeninę viziją.

Nacionalinėje monetos pusėje pavaizduotas Andrėjo Kalvo portretas. Kairėje pusėje palei vidinį kraštą iškaltas vardas ir pavardė „ANDREAS KALVOS 1792–1869“ ir monetos kaldinimo metai bei palmetė (Graikijos kalyklos ženklas). Dešinėje pusėje palei vidinį kraštą iškaltas įrašas „HELLENIC REPUBLIC“. Dešinėje taip pat pavaizduota dizaino autoriaus (Giorgo Stamatopoulo) monograma.

Išorinėje dalyje (žiede) pavaizduota dvylika Europos Sąjungos vėliavos žvaigždučių.

Numatomas tiražas – 750 000 monetų.**Išleidimo data** – 2019 m. birželio mėn.

⁽¹⁾ Žr. OL C 373, 2001 12 28, p. 1, kur pavaizduotos visų 2002 m. išleistų eurų monetų nacionalinės pusės.

⁽²⁾ Žr. 2009 m. vasario 10 d. Ekonomikos ir finansų reikalų tarybos išvadas ir 2008 m. gruodžio 19 d. Komisijos rekomendaciją dėl apyvartinių eurų monetų nacionalinių pusių ir išleidimo bendrųjų gairių (OL L 9, 2009 1 14, p. 52).

V

(Nuomonės)

PROCEDŪROS, SUSIJUSIOS SU KONKURENCIJOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMU

EUROPOS KOMISIJA

Išankstinis pranešimas apie koncentraciją

(Byla M.9385 – Orange / SecureLink)

Bylą numatoma nagrinėti supaprastinta tvarka

(Tekstas svarbus EEE)

(2019/C 189/13)

1. 2019 m. gegužės 24 d. Komisija gavo pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 4 straipsnį pateiktą pranešimą apie siūlomą koncentraciją.

Šis pranešimas susijęs su šiomis įmonėmis:

— „Orange S.A.“ (toliau – „Orange“, Prancūzija),

— „SL Bidco B.V.“ (toliau – „SecureLink“, Nyderlandai).

Įmonė „Orange“ įgyja, kaip apibrėžta Susijungimų reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punkte, išskirtinę visos įmonės „SecureLink“ kontrolę.

Ši koncentracija vykdoma perkant akcijas.

2. Įmonių verslo veikla:

— „Orange“: elektroninių ryšių paslaugų teikimas daugiausiai fiksuotojo telefono ryšio, interneto ir judriojo telefono ryšio sektoriuose daugelyje pasaulio šalių,

— „SecureLink“: kibernetinio saugumo infrastruktūros ir valdomų paslaugų teikimas įmonėms ir institucijoms.

3. Preliminariai išnagrinėjusi pranešimą Europos Komisija mano, kad sandoriui, apie kurį pranešta, galėtų būti taikomas Susijungimų reglamentas. Europos Komisijai paliekama teisė dėl šio klausimo priimti galutinį sprendimą.

Pagal Komisijos pranešimą dėl supaprastintos tam tikrų koncentracijų nagrinėjimo pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 ⁽²⁾ procedūros reikėtų pažymėti, kad šią bylą numatoma nagrinėti pranešime nurodyta tvarka.

4. Europos Komisija kviečia suinteresuotas trečiąsias šalis teikti pastabas dėl pasiūlyto veiksmo.

Pastabos Komisijai turi būti pateiktos ne vėliau kaip per 10 dienų nuo šio pranešimo paskelbimo. Visoje korespondencijoje turėtų būti pateikiama ši nuoroda:

M.9385 – Orange / SecureLink

⁽¹⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1 (Susijungimų reglamentas).

⁽²⁾ OL C 366, 2013 12 14, p. 5.

Pastabas Komisijai galima siųsti e. paštu, faksu arba paštu. Kontaktiniai duomenys:

E. paštas COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faksas +32 22964301

Pašto adresas

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LUXEMBURGAS

LT